

H

M

HAYKA

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

Nizami Gəncəvi

№ 21 (1283)

XÜSUSİ BURAXILIŞ

Bazar ertəsi, 14 iyun 2021-ci il

Milli Qurtuluş Günü zəfər təntənəsi ilə

Xalqımızın taleyində böyük əhəmiyyət daşıyan elə günlər var ki, həmin günlərdə onun gələcək həyatını müəyyən edən mühüm başlanğıcların əsası qoyulub. Təqvimə qızıl hərflərlə yazılmış 15 iyun - Milli Qurtuluş Günü də belə tarixlərdəndir.

Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan xalqı üçün sadəcə təqvim bayramı deyil, böyük içtimai, siyasi və tarixi əhəmiyyətə malik bir gündür. Bu tarixi yaradan isə Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunub saxlanması, möhkəmlənməsində, inkişafında müstəsna rol oynayan, daim xalqına arxa, dayaq olan Heydər Əliyevdir.

1991-1993-cü illər ölkəmizin müasir tarixində hərc-mərcilik dövrü kimi xatırlanır. Büttün bunlar isə həmin dövrde yeni yaradılmış müstəqil dövlətə liderlik xüsusiyyətlərinə malik olmayan, siyasi hadisələrə qiymət vermək, geləcəyi görmək imkanlarından mehrum olan, adı vəziyyətdən belə çıxış yolu tapmağa qadir olmayan şəxslərin rəhbərlik etməsinə görə baş verirdi. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyen o vaxtkı iqtidár əhalinin arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev müstəqiliyimizin həmin mərhələsini belə xarakterizə

edirdi: "Azərbaycan böyük tehlükə qarşısında idi. Çünkü Azərbaycanın müstəqil yaşamasının eleyhinə olan həm daxildəki qüvvələr güclü idi, həm də Azərbaycan kimi böyük coğrafi-strateji əhəmiyyətə, zəngin təbii sərvətlərə malik olan ölkənin tam müstəqil olması başqa ölkələrdə bəzi dairələri qane etmirdi. Ermənistən Azerbaycana etdiyi təcavüz ve bunun nəticəsində Azərbaycanın zəifləməsi, məglubiyətə uğraması, ikinci tərəfdən də daxilda hakimiyət çəkışması 1992-ci ilin iyun ayında hakimiyətə gəlmış qüvvələri bir ildən sonra hakimiyətdən saldı, xalq özü saldı".

Azərbaycan torpaqlarının Ermənistən silahlı qüvvələri tərəfindən davamlı işğalı, getdikcə gərginləşən siyasi vəziyyət, əhalinin gündən-günə ağırlaşan sosial durumu ölkəni bu bələldərdən xilas ede biləcək, xalqı öz arxasında aparmağa qadir lidər ehtiyac olduğunu şərtləndirdi. Cəmiyyətin bütün təbəqələri əmin idi ki, müstəqilliyini yenice bərpa etmiş ölkəni düşdürüb ağır və dözləməz vəziyyətdən çıxarmağa qadir yeganə şəxsiyyət məhz Heydər Əliyevdir. Xalqımız Heydər Əliyevin ətrafında six birləşməklə gələcək tələyini özü həll etmək niyyətində idi. Beləliklə, 1993-cü il iyunun 9-da ulu önder Heydər Əliyev xalqın çağırışına səs verərək Bakıya qayıtdı və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin tələyindən daha dəhşətli hadisələrin gözlə-

nildiyi ölkəmizi bələldərdən xilas etdi. Həmin gün, sözün həqiqi mənasında, ölkəmizin taleyində dönüş anı oldu, böyük qurtuluşa doğru mühüm addım atıldı.

Iyunun 15-də Heydər Əliyev Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçildi. Ulu Öndər böyük risklərə baxmayaq, xalqın qurtuluşu missiyasını cəsarətə öz üzərinə götürdü. Öz xalqarlıq missiyasını ilə ölkəmizin müstəqilliyini qorudu, respublikada tügən edən içtimaiyyəti böhrəni aradan qaldırdı və inkişafın təməlini qoydu. Bununla da ölkədə uzun illər davam edən gərginlik və qarşidurma səngidi, respublikamız vətəndaş mühərribəsindən və parçalanma təhlükəsindən xilas oldu. 1993-cü il oktyabrın 3-də Ümummilli Lider xalqımız tərəfindən ölkə Prezidenti seçildi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyətə qayıdışından sonra ölkədə baş vermiş sosial-iqtisadi və siyasi inkişaf dövlətəmizin möhkəmlənməsində, sivil dönyaya six integrasiya prosesinə qoşulmasında və xalqımızın strateji mənafələrini təmin edən modern cəmiyyətin qurulmasında həlliəcə rol oynadı. Beləliklə, bu mühüm tarixi gün xalqımızın yaddasına Milli Qurtuluş Günü kimi hekk olub və 1997-ci ildən etibarən parlamentin qərarı ilə rəsmi bayram kimi qeyd edilir.

Milli Məclisin 1993-cü il iyunun 15-də keçirilən iclasındaki çıxışında Ulu Öndər Azərbaycan dövlətçiliyinin gələcək inkişaf

strategiyasını elan etdi və sonrakı illərdə onu həyata keçirdi. Əger müstəqilliyi qazanmaq ilkin şərt idisə, ikinci vacib məsələ onu qorub inkişaf etdirmək idi və bu, Ümummilli Liderin iradəsi sayesinde reallığa çevrildi. Heydər Əliyev milli dövlətçiliyimizin konsepsiyasını yaratdı. Onun müdrikliyi və qətiyyəti sayesində Azərbaycan müstəqil, demokratik, hüquqi və dünyevi dövlət kimi inkişaf etməye başladı. Respublikanın qarşısında duran problemlər mərhələlərlə həll olundu, əmin-amanlıq, siyasi sabitlik yarandı. İctimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi və mədəni həyatda əsaslı dönüş başlandı, xalqımızın bütövlüyü, həmrəyliyi, milli birliyi təmin edildi.

Heydər Əliyevin yenilməz iradəsi, uzaq-görənliyi, fədakarlığı onu bütün dünya azərbaycanlılarının lideri edib, ömür yolu doğma Vətənə xidmət nümunəsinə çevrilib. Bütün həyatını canından artıq sevdiyi xalqına, ölkəsinə həsr etmiş bu müdrik siyasi və dövlət xadimi tariximizde müstəqilliyimizin memarı və qurucusu kimi yer tutub.

Bu gün qazanılan bütün nailiyyətlərin əsasında Ümummilli Lider tərəfindən müeyyənləşdirilən siyasi kurs və Prezident İlham Əliyevin bu siyasi kursu uğurla davam etdirməsi faktı dayanır. Prezident İlham Əliyevin bu siyaseti uğurla həyata keçirməsi nəticəsində Azərbaycan dünyasının dinamik inkişaf edən, modernləşən, beynəlxalq miqyasda nüfuzu gündən-güne artan dövlətinə çevrilib, ötən dövr ərzində möhtəşəm iqtisadi uğurlara imza atılıb.

Prezident İlham Əliyev Dağlıq Qarabağ məsələsini daim gündəmdə saxlayıb. Bütün nitq və çıxışlarında, beynəlxalq təşkilatların tribunalarında, dünya liderləri ilə bütün görüşlərində, müsahibələrində bu barədə danışıb.

Birinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində öz torpaqlarının 20 faizini itirən Azərbaycan Respublikası ötən ilin son aylarına təsadüf edən və Azərbaycanın böyük zəfəri ilə yeniləşən Qarabağ uğrunda 44 günlük Vətən müharibəsi ilə otuz il davam edən işğala son qoyub.

Azərbaycan Ordusu Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında öz əzmi və şücaəti ilə işğal olunmuş torpaqlarımızı düşməndən təmizləyərək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edib.

Vətən müharibəsində Prezident İlham Əliyevin ən böyük dayağı Azərbaycan xalqı olub. Dünyanın hansı ölkəsində yaşamasdandan asılı olmayıraq, əlli milyondan çox azərbaycanlı Vətən müharibəsində birmənalı şəkildə Prezident İlham Əliyevi dəstekleyib.

Hazırda işgaldən azad edilmiş ərazilərdə sistemli quruculuq işləri həyata keçirilir. İndi bütün dünya həmin ərazilərdə bərpə-quruculuq işlərinin necə geniş və əhatəli şəkildə vüset almasına şahidlilik edir.

Bu gün dünyanın əsas qloballaşma və regional integrasiya mərkəzləri Azərbaycan üçüncü minillikdə dünyanın həm alternativ enerji təminatçısı, həm də əsas tranzit ölkəsi kimi qəbul edir. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu artıraq, planetar geosiyasi dəyəri də yüksəlir ki, bu da onun xarici ölkələrlə tərefdaşlığını şərtləndirən əsas amillərdən biri hesab olunur.

Beləliklə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ərazi bütövlüyümüzün bərpasına nail oldu, Azərbaycan xalqına və dövlətinə qalibiyət bəxş etdi.

1969-cu ilin iyul ayının 14-də Heydər Əlirza oğlu Əliyev Azərbaycanın rəhbəri seçildi. Respublikanın 46 yaşlı yeni rəhbərinin o zaman da böyük idarəcilik və rəhbərlik təcrübəsi olmasına baxmayaraq, əvvəlki illərdə çalışdığı sahənin spesifikliyi ilə əlaqədar olaraq cəmiyyətdə onun haqqında geniş məlumat yox idi. Lakin hamı bildirdi ki, Heydər Əliyev respublikada sovet dövlət sisteminə xüsusi nüfuzu ilə fərqlənən Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin rəhbəri səviyyəsinə yüksəlmış yegana azərbaycanlıdır və elə bu faktın özü onun şəxsiyyəti haqqında bitkin təsəvvür yaradırdı. Azərbaycana rəhbər seçimi məsələsində məhz onun üzərində dayanılmasını şərtləndirən əsas amil isə Heydər Əliyevin çox yüksək şəxsi keyfiyyətlərə malik olması, respublikanın problemlərinə dərindən dərk etməsi, insanları yaxından tanması, həkimiyətdaxili çəkişmələri, ziddiyyətləri gözləbilmesi idi.

Xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin Azərbaycanın alternativsiz və hamılıqla qəbul olunan lideri funksiyasını şərəflə daşıması bir daha göstərir ki, bu böyük dövlət xadiminin 1969-cu ildə hakimiyətə gəlisi özünü tam doğrultmuş mühüm tarixi zərurət olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, bu illər tariximizin Heydər Əliyev dövrü adlandırılmalıdır.

60-ci illərin sonlarında keçmiş SSRİ-nin əyalətlərindən biri olan Azərbaycanda iqtisadiyyatda, cəmiyyətin ictimai-siyasi həyatında narahatlıq doğuran tənəzzül prosesləri açıq müşahidə edilirdi.

Azərbaycanın siyasi-iqtisadi həyatında yaranmış tənəzzül xalqın mənəvi-psixoloji durumuna da menfi təsir göstərmədi. Respublikanın siyasi rəhbərliyində kosmopolit əhval-ruhiyyə hökm sürdü. Milli kadrların hazırlanması, milli dilin inkişaf etdirilməsi və istifadə olunması, dövlət idarəetmə strukturlarında çalıshan məmurların azərbaycanlaşdırılması yönündə heç bir ciddi addım atılmış, eksinə, bu istiqamətdə edilən təşəbbüslerin qarşısı alındı. Aydınları ki, belə bir vəziyyət milli şüura, milli düşüncəyə və milli mentalitete xas olan kadrların yetişməsinə əngel yaradırdı. Məhz Heydər Əliyevin Azərbaycanda siyasi hakimiyətə gelişib bu baxımdan mövcud olan anormal vəziyyəti aradan qaldırdı. Onun təşəbbüsü və təkidi ilə Azərbaycanın o dövrdə - 1978-ci ildə qəbul olunan Konstitusiyasında Azərbaycan dili dövlət dili statusu aldı.

Azərbaycan tarixinin 1969-cu ilin 14 iyundan sonrakı dövrünün əhatəli təhlili və qiymətləndirilməsi belə bir həqiqəti de aşkar edir ki, Heydər Əliyevin respublikaya rəhbər seçiləsi öz əhəmiyyətinə və əzəməti neticələrinə görə adı rəhbərlik dəyişdirilməsi prosedurundan mənə və keyfiyyətcə çox-çox fərqlənən

Müstəqil dövlətçiliyin

hadisə olmuşdur. Bu, əslində ölkəmizin çağdaş tarixində xronologiya baxımından XX əsrin dar çərçivələrinə sığınmış, lakin çox böyük məzmun yükünə malik olan yeni eranın başlangıcı deməkdir. Cənubi 1969-cu ilin ortalarından etibarən Azərbaycan cəmiyyətinin mövcudluğunun, fəaliyyətinin, bütünlükde həyatının ideya-konseptual prinsiplərində yeni millimənəvi dəyərlərin və fəlsəfi yanaşmaların əsası qoyulmuşdur. Əslində, 14 iyul 1969-cu il Azərbaycanın ən yeni tarixinə döñüş mərhelesi kimi daxil olmuşdur. Bu, tənəzzül içinde olan Azərbaycanın tərəqqiye döñüşü, cəmiyyətin keyfiyyətcə irəliyə, milli özünüdərkə, milli özüneqayışda dönüşünün başlanğıçı idi.

Bu gün tam qətiyyətə deyə bilərik ki, Azərbaycanda milli özünüdərkən və milli özü-nüfudənin bütün formalarının geniş vüsət almasına, milli şururun yüksələsimə tekan verən sürəti inkişaf strategiyasının seçilməsi və böyük uğurla həyata keçirilməsi Heydər Əliyevin 1969-cu ildən əsası qoyulmuş rəhbərlik və idarəetmə fəlsəfəsinin aparıcı ideyası qayəsini təşkil edir. Sübata ehtiyac yoxdur ki, qısa vaxtda cəmiyyət həyatının bütün sahələrinin tezliklə sürətli yüksəlişi, istehsalın, elmin, mədəniyyətin, mənəviyyatın tərəqqisi, bir sözə, Heydər Əliyevin hakimiyətə gəlisi ilə respublikada ictimai-mənəvi duru mu səciyyələndirən bütün bu realllıqlar, əslində, daha böyük niyyətlərin - milli ruhun inkişafına, milli özünüdərkən və milli qururun yüksəlməsinə, gələcəkdə müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaranmasına xidmət edən əzəməti planın tərkib hissələri olmuşdur.

Heydər Əliyevin Azərbaycana uzunmüddətli rəhbərliyinin ən sanballı göstəricisi azərbaycanlıq məfkuresinin və milli ruhun hədsiz yüksəlişi, milli özünüdərkən keçmiş buxovlardan azad olması, xalqın tarixi yaddaşının özünə qaytarılması kimi fundamental prinsiplər əsasında milli dövlətçilik arzularının və hisslerinin güclənməsinə, real siyasi amilə əvvələrinin təsəvvürə nail olunmasıdır. İndi hamılıqla Azərbaycanın müasir intibahi dövrü kimi dəyərləndirilən 70-80-ci illərin böyük inkişaf epoxası xalqımızın qəlbində, düşüncələrində illərlə sıxlıq qalmış milli ideyanın - azadlıq, müstəqillik, suveren Azərbaycan dövləti ideyalarının canlanması, gələcək qüdrətli milli-azadlıq hərəkatının ideya-mənəvi nüvəsi və hərəketverici qüvvəsi derəcəsinə yüksəlməsi əlverişli zəmin yaratmışdır.

Bu illərdə Azərbaycanda milli özünüdərkən prosesi xüsusi şəhərə qüvvətlənmişdi. Həmin pro-

ses Heydər Əliyev tərəfindən çox böyük həssaslıq və uzaqgörənlilik idarə olunur və tənzimləndi.

Milli azadlıq və milli özünüdərkən ruhunun açıq və gizli təbliği üçün həmin illərdə yaradılmış şərait sonrakı mərhələlərdə öz bəhrəsinə vermişdir. Tam qətiyyətə demək olar ki, Xalq hərəkatının banisi və ilhamvericisi ümummilli liderimiz Heydər Əliyev idi.

Heydər Əliyevin 1969-cu ildən başlayan milli liderliyinin qayəsi, həllədici mənası, onun gərgin çoxşaxəli fəaliyyətinin nəticəsi kimi meydana çıxmış sosial-iqtisadi və mənəvi yüksəlişin başlıca nəticəsi də məhz Azərbaycanın əsrərlərə arzuladığımız müstəqilliye doğru addım-addım irəliləməsində təzahür edir.

Heydər Əliyevin respublikanın rəhbəri seçiləsi ilə əsası qoyulan və mahiyyətəcənən yonəlmış inkişaf strategiyasının əsas vəsile iqtisadiyyatın tezliklə dirçəldilən, Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından, iqtisadi, təhsil, elm və mədəniyyət potensialından xalqın bəhrələnməsi üçün əlverişli şəraitin yaradılmasıdır.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi illərinə təsadüf edən, Azərbaycan intibahını şərtləndirən, onu səciyyələndirən mühüm amillər sırasında təhsilin, elmin, mədəniyyətin yüksəlişi xüsusiyyətli cəlb edir. Bu böyük səxiyyətə özüne-məxsus müdürüklük hələ o zamandan belə bir həqiqəti qəti şəkildə mənimsemisdır ki, mədəniyyətin, mənəviyyatın tərəqqisi ilə müşayiət olunmayan iqtisadi inkişaf bütövlükde cəmiyyətin yüksəlişini, xüsusi şəhərə de onun davamlı xarakter kəsb etməsini təmin edə bilmez.

Bütün dövrlərdə cəmiyyətin tərəqqisinin, elmin, mədəniyyətin, mənəviyyatın inkişafının en qüdrətli vasitəsi rolu oynayan təhsilə qayığının artırılması, xalq maarifinin yüksələsimə dövlət siyasetinin üstün prinsipi kimi yanaşılması Heydər Əliyevin rəhbər və vətəndaş qayəsini ifade edən ənəməli cəhət olub. Bu amil Azərbaycanın 70-ci illərdən başlayan mənəvi yüksəliş tarixinin inkaredilməz reallığıdır.

1969-cu ildən etibarən 80-ci illərin ortalarına qədər Azərbaycanın şəhər, kənd və qəsəbelərində müasir tələblərə cavab verən 700-e qədər məktəb binası tikilib istifadəyə verildi. Ali təhsilin kəmiyyətəcə və keyfiyyətəcə sürəti yüksəliş xətti seçildi. Ali təhsil müəssisələrinin şəbəkəsi genişləndi, yüzlərlə yeni kafedralar açıldı, yeni ali məktəbler yaradıldı.

70-80-ci illərdə Heydər Əliyevin uzaqgörənliliklə əsasını qoymuş ən gözəl, ən dəyərli

təhsil ənənələri sırasında azərbaycanlı gəncərin respublikamız üçün gerəkli ixtisaslara yiyələnməsi üçün keçmiş SSRİ-nin qabaqcıl ali məktəblərinə göndərilməsi praktikası xüsusi yer tutur. Hər il respublikanın ən perspektivli, qabiliyətli gənclərinin böyük bir hissəsinin SSRİ-nin böyük elm və tədris ənənələri ilə tanınmış qabaqcıl ali məktəblərinə oxumağa göndərilməsi Heydər Əliyevin uzadgörən siyasetinə en bariz misallardandır.

Bu yolla Azərbaycanın elmi və kadr potensialının yüksəldilməsi ilə yanaşı, ən qabiliyətli gənclərimizin vasitəsilə xalqımızın mədəniyyətinin mənəvi-əxlaqi dəyərlərinin təbliği, Azərbaycan haqqında ona layiq olan rəyin və təsəvvürlerin formalasdırılması kimi çox vacib bir vəzifə də yerinə yetirildi. Böyük iftخار və qurur hissi ilə deyə bilərik ki, o zaman Azərbaycandan kənara oxumağa göndərilən gənclərin bir qismi indi yaxın xaric hesab edilən ölkələrdə respublikamızın və xalqımızın manafeyini müdafiə edən, ona dayaq olan Azərbaycan diasporunun düşünen beynini, vuran qəlbini təşkil edir.

Heydər Əliyevin titanik fəaliyyətinin ehəmiyyətli bir rolunu Azərbaycanın şöhrətinin artırılması, onun bütün dünyada tanidlılması, xalqımızın elm və mədəniyyətinin, tarixi adət-ənənələrinin, tanınmış xadimlərinin təbliği istiqamətində həyata keçirdiyi genişmiqyaslı işlər təşkil edir. M.Ibrahimov, S.Rüstəm, R.Rza, S.Rəhimov, Q.Qarayev, F.Əmirov, R.Behbudov kimi şairlərin, yazıçıların, incəsənet xadimlərinin SSRİ-də ən yüksək mükafatlar və fəxri adlar alması Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına, təbliğine, tanılmasına Heydər Əliyevin verdiyi ən böyük töhfələrindən.

Uludən Heydər Əliyevin uzadgörən siyasetinin mühüm cəhətlərindən biri həmin illərdə Azərbaycanın yalnız keçmiş SSRİ məkanında deyil, həmçinin dünya məqyasında tanılmasına nail olmaq idi. Bu yöndə xeyli işlər görülürdü. Bəlli dir ki, keçmiş SSRİ-nin xarici siyasetində müttəfiq respublikalar bir-başa iştirak edə bilmirdilər. Lakin bütün mənə və sədlərə baxmayaraq, Azərbaycanın xarici aləmle elmi-texniki, iqtisadi və mədəni əlaqələrinin genişləndirilməsinə, xarici ölkələrdə Azərbaycan mədəniyyəti günlərinin keçirilməsinə maksimum səy edilir, Bakıda bəyənəlxalq tədbirlər təşkil olunur, xarici ölkələrdə maskunlaşmış azərbaycanlılarla əlaqələrin qurulması istiqamətində mühüm addımlar atılırdı. Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhəri həmin dövrə dünya məqyasında tanınan mədəniyyət və elm mərkəzinə çevrilmiş, azərbaycanlılar özünəməxsus tarixi, mədəniyyəti, ənənələri olan bir millet kimi tanınmış, Cənubi Qafqaz respublikaları içərisində Azərbaycanın önemli mövqeyə çıxmışdır.

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev 1982-ci ilin axırlarında Moskvaya, keçmiş SSRİ-nin ali siyasi və dövlət rəhbərliyinə ireli çəkildi. Bu gün biz müstəqil dövlət quruculuğunu həyata keçirərkən keçmiş SSRİ dövlətinin tarixinə, o dövrün dəyərlərinə fərqli prizmadan yanaşır və hesab edirəm ki, bu təbii və qanunauyğun haldır. Lakin o illərin reallıqları təmam başqa xarakter daşıyır və SSRİ kimi nəhəng dövlətin ali rəhbərliyində Azərbaycan xalqının nümayəndəsinin temsil olunması onun milli özüñüfadəsi və inkişafı faktının bir növ etiraf kimi qavranılır.

Xüsusi vurgulamağı vacib sayıram ki, Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyindən SSRİ hökumətinin paytaxtinə, daha yüksək vəzifəyə ireli çəkilməsi onun fəaliyyətinin milli məzmununa heç bir xələl getirmədi. Əksinə, xalqa, doğma Vətənə bağlılıq onun yüksək vəzifə səlahiyyətlərinin geniş imkanlarından istifadə edərək Azərbaycana daha böyük qayğı göstərməsini şərtləndirən əməl oldu. Heydər Əliyev Moskvada yüksək dövlət vəzifəsində çalışdığı dövrlərdə respublikamız onun gündəlik yardımını və qayğısını daim hiss etmiş, Azərbaycan SSRİ-nin bütün mümkün imkan və vasitələrindən özünün inkişafı və tərəqqisi üçün maksimum bəhərelmişdir. Xalqımızın sədaqətli oğlu Azərbaycan müstəqillik savaşına qalxdığı günlərdə səsini həmişə onun haqq səsinə qatmış,

azərbaycanlılara ve Azərbaycana qarşı töredilən haqqıslılara qarşı qətiyyətlə mübarizə aparmışdır. 1990-ci ilin 20 Yanvar qırğınından hiddətlənərək, bu qanlı hadisəni töredən imperiyanın paytaxtında etiraz yürüşünə çıxan onminlərlə həmvətənlərimizin ön sırasında duran Heydər Əliyevin əzmkarlığı, qanlı Baki faciəsinin günahkarlarını lənətləyən gur sesi xalqımızın azadlıq mücadiləsində daha möhkəm birləşməsinə güclü təkan verdi.

Həmin dövrə Moskvada yaşayan Heydər Əliyev sülhsever Azərbaycan xalqına qarşı silah tətbiq edilməsini qətiyyətlə pişleyen bəyanatla çıxış edərək xalqımızın haqq səsini dünən ictimaiyyətinə çatdırmışdır. Onun verdiyi bəyanat 20 Yanvar cinayətinin mahiyyətini və onu töredən dairələrin çırçın niyyətini açıq şəkildə göstərmüşdür. Sovet qoşunlarının Bakıda töredikləri qanlı qırğına baxmayaraq, Azərbaycan xalqı müstəqillik mübarizəsinə daha böyük inam və qətiyyətlə davam etdirirdi. Xalq özünün ümummilli idarı Heydər Əliyevə arxalanırdı.

Görkəmli dövlət xadimi və siyasi xadim Heydər Əliyevin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri seçilməsi Azərbaycanın istiqələli yolunda xüsusi mərhələ oldu. Naxçıvan onun rəhbərliyi altında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə doğru irəliləməsində bayraqdar rolunu öz üzərinə götürdü. SSRİ-ni saxlamaq üçün qurulmuş qondarma referendum burada baykot edildi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağı dövlət bayrağı kimi ilk dəfə qəbul olundu, rus sovet qoşun hissələri muxtar respublikadan çıxarıldı, 20 Yanvar faciəsinə həqiqi siyasi qiymət verildi və s.

Heydər Əliyev epoxası

Heydər Əliyevin siyasi bioqrafiyasına yaxından bələd olan və onu yüksək qiymətləndirən xalqımız Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan və onun qarşılıqlılığı bütün çətinlikləri və ziddiyətləri yaşamağa məhkum edilmiş Naxçıvanda sabitliyin, əmin-amanlığın məhz bu böyük dövlət xadiminin müdrikliliyinin, siyasi təcrübəsinin və iradesinin nəticəsində əldə edildiyini yaxşı bilirdi. Buna görə de 1993-cü ilin mayı-yununda dövlət böhranının, hakimiyətsizliyin, xaosun, başıpozuqluğun kuliminası nöqtəsinə çatması ilə ölkədə vətəndaş müharibəsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda xalq təkidi Heydər Əliyevin hakimiyətə getirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı və bu, ümummilli hərəkətə çevrildi. 15 iyun 1993-cü ildə tarixə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil oldu. Həmin gün müdrik siyasetçinin, təcrübəli və iradəli dövlət xadiminin hakimiyətə tarixi qayıdışı baş verdi. Azərbaycan tarixinin Heydər Əliyev dövrü özünün yeni, daha şərflidə, daha əzəmetli mərhələsinə daxil oldu.

Milli Qurtuluş Günü Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin xilası gündür.

Hər şeydən əvvəl əmin-amanlığın, qanunçuluğun bərpə olunması müstəqilliyin qorunub saxlanması istiqamətində uğurlu addımlar atıldı. Azərbaycan dövlətçiliyinin mövcudluğuna böyük təhlükə olan 1994-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart dövlət çevrilişi cəhdərinin qarşısı alındı. Ayrı-ayrı daxili ve xarici qüvvələr tərəfindən prezidenti fiziki cəhətdən məhv etmek üçün dəfələrlə təşkil edilmiş sui-qəsdələr zərərsizləşdirildi, Azərbaycan dövlətçiliyi qorunub saxlandı. Silahlı yolla hakimiyətə gəlmək cəhdərinə biridə fəlakət son qoyuldu, ölkədə möhkəm, davamlı sabitlik təmin edildi.

Heydər Əliyevin hakimiyətinin 2-ci mərhəlesi nə qədər telətümlü, ziddiyəti, ictimai-siyasi gərginliklərə səciyyələnən dövrə təsadüf etsə de, ona xas olan siyasi müdriklilik, illərlə toplanmış böyük dövlətçilik təcrübəsi, iradə yenilməzliyi və ən başlıcası - doğma Vətəni düşər olduğu bələlərdən xilas etmək istəyi ölkəmizi sürətlə fəlakətə sürükleyən təhlükələri proseslərin qarşısını almaq, xalqın müstəqilliye, azadlığı, firavan gələcəyə inanımlı qaytarmaq qadir olan amil kimi özünü təsdiqlədi. Şübə yoxdur ki, ulu öndərin zəngin siyasi proseslər, hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu və milli dırçılış sahəsində mühüm nüaliyyətlərlə müşayiət olunan hakimiyət illəri müstəqil Azərbaycanın bu günü və gələcəyi baxımından taleyüklü, tarixi mərhə-

lədir. Bu illərin en mühüm nəticəsi, hər şeydən əvvəl, müstəqilliyimizin dönməz, əbədi xarakter alması, erməni təcavüzünün qarşısının alınması və ölkəmizin ərazi bütövlüyüünü təmin etmək uğrunda apardığımız mübarizənin real bəhrələr verməsinə gelib çatmasıdır. Digər mühüm nəticə isə ondan ibaretdir ki, qeyd olunan mərhələdə yaradılmış sabit siyasi durum, mənəvi-psixoloji atmosfer şəraitində Azərbaycanın gelecek milli inkişaf strateyiyası müəyyənələşdirilmiş, bu sahədə həyatı əhemmliyət kəsb edən bir çox diqqətəlayiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin qayıdışından sonra atılan əsas addım Azərbaycanın qarşısında duran ən ümdə, təlyüklü məsələnin həlli - ölkəmizə qarşı erməni təcavüzünün dəf edilmesi, işğal olunmuş torpaqların geri qaytarılması, ev-eşiyindən didərgin salınmış bir milyondan çox soydaşımızın öz el-obalarına dönməsi istiqamətində görülən tədbirlərdir. Ölkədə daxili ictimai-siyasi durumun olduqca mürəkkəb olmasına baxmayaraq, tacili surətdə həyata keçirilən təşkilatlı tədbirlər nəticəsində ayrı-ayrı xarici mərkəzlərdən dəstək alan Ermənistən silahlı qüvvələrinin azınlıqlarının qarşısı alındı, düşmənə güclü əks-zərəbə endirildi və beləliklə de 1994-cü ilin mayında münaqışının həllində ilk mərhələ kimi cəbhə xəttində ateşkəs elan edildi.

Təcavüzkar düşmənin dəf olması, eyni zamanda respublikamızın ərazi bütövlüğünün qorunmasına etibarlı təminat verən güclü ordunun yaradılması qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biri idi. 1993-cü il noyabrın 2-də Heydər Əliyev xalqa müraciət etdi. Bu tarixi müraciətində Heydər Əliyev Azərbaycanın döklärənən fəlakətlərin, Vətənimizin düşməndən müdafiəsi sahəsində yaranmış ağır vəziyyətin səbəblərini dərindən təhlil etdi. Milli ordu quruculuğu məsələsinin həlli üçün əmdə vəzifələrini müəyyənələşdirdi. Müstəqil dövlətçiliyimizi qorumağa qadir olan ordu quruculuğu sahəsində görülən işlər öz bəhrəsini verdi.

Ulu öndər Heydər Əliyev prezidentliyi müddətində dünyanın ABŞ, Rusiya, Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, Polşa, Ruminiya, Yaponiya, Çin Xalq Respublikası, İran, Pakistan, Türkiyə və s. kimi aparıcı dövlətlərinə rəsmi səfərlər etmiş, ölkələrimizin arasında bərabərhüquqlu əlaqələrin yaradılmasına nail olmuşdur. Bu illər ərzində Türkiyə ilə əlaqələrimiz keyfiyyətcə yeni mərhələyə qalxmış "Bir millət, iki dövlət" for-

mulu əsasında sarsılmaz təməl üzərində qərar tutmuşdur.

Azərbaycanın BMT, ATƏT kimi nüfuzlu təşkilatlarla əməkdaşlığının dayanıqlı xarakter kəsb etməsi, NATO ilə tərəfdəşlik əlaqələrinin yaradılması və getdikcə güclənməsi də uğurlu xarici siyasetinin real nəticələridir.

Heydər Əliyevin prezidentliyi dövründə əldə edilən ən mühüm strateji əhemmliyət daşıyan nailiyətlər sırasında Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından və əlverişli coğrafi strateji mövqeyinin üstünlüklerində ölkənin milli mənafelerinə uyğun şəkildə istifadə edilməsinə yönəldilmiş siyasetin işlənil hazırlanması və uğurla həyata keçirilməsi xüsusi diqqətəlayiqdir. 1994-cü ilin sentyabrında "Əsrin müqaviləsi" adı almış irimiqyaslı neft sazişinin bağlanması, sonralar Xəzərin Azərbaycan sektorunun karbonhidrogen ehtiyatlarının istismarı ilə əlaqədar yeni-yeni müqavilələrin imzalanması ölkəmizin iqtisadi potensialının dirçəldilmesi, iqtisadiyyata bu gün lazımlı olan milyardlarla dollar xarici sərmayenin respublikamıza axması üçün geniş imkanlar yaratmışdır.

Heydər Əliyevin hakimiyətə qayıdışından sonra həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər sisteminin ümumi məntiqi milli dövlət quruculuğu prosesində bazar iqtisadiyyatının bərqərər olması, iqtisadi böhranın aradan qaldırılması və tərəqqinin təmin edilməsindən ibaretdir.

Böyük dövlət xadimi kimi Heydər Əliyevə xas olan keyfiyyətdən biri idarəcilikdə demokratik metodlara, aşkarlığa, kadıların yaradıcılıq təşəbbüskarlığına geniş meydən verilməsidir. Prezidentə daxilən xas olan bu keyfiyyətlər müstəqil, demokratik, dövlət quruculuğu prosesində özünü daha qabarlı şəkildə bürüze vermişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi strateji xətti dəha da zənginləşdirmiş və dərinləşdirmişdir. Prezident İlham Əliyevin 2003-cü ildə başlanan müstəqil dövlətimizin inkişaf etdirilərə dəha da möhkəmləndirilməsi missiyasını böyük uğurla həyata keçirməsi xalqımızın və ölkəmizin tarixində yeni bir eranın yaranması ilə nəticələnməsidir. İlham Əliyev ölkəmizdən yeni bir eranın yaranması ilə nəticələnməsidir. İlham Əliyev ölkəmizdə demokratik, dövlət quruculuğu prosesində özünü daha qabarlı şəkildə bürüze vermişdir.

İlham Əliyev erası - Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanması, söz sahiblərindən birinə çevriləməsi deməkdir.

İlham Əliyev erası - Heydər Əliyev epoxasının təntənəsidir.

**Ramiz MEHDİYEV
Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiyasının prezidenti, akademik**

AMEA-da “Müstəqillik yollarında: Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə” mövzusunda elmi konfrans keçirilib

Mayın 6-da AMEA-nın Rəyasət Heyətində Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr edilən “Müstəqillik yollarında: Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə” mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Tədbiri AMEA-nın prezidenti, akademik Ramiz Mehdiyev açaraq müasir Azərbaycanın qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyevin 35 il Azərbaycana uğurla rəhbərlik etdiyini, bu illər ərzində ölkəmizin iqtisadi-siyasi, elm-madəni, təhsil və digər sahələrdə qazandığı bütün uğurların dahi liderin adı ilə bağlı olduğunu söyləyib.

Heydər Əliyevin beynəlxalq məqyasda görkəmli şəxsiyyət və siyasi xadim kimi qəbul olunduğunu, onun gördüyü işlərin dövlət başçıları, dünya alimləri və politoloqlar tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyini deyən akademik Ramiz Mehdiyev Ulu Öndərin hər zaman vətəninə bağlı olduğunu, Moskvada SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsində çalışarken belə mütəmadi Azərbaycanla maraqlandığını, məzuniyyətinin burada keçirdiyini vurgulayıb.

Akademik Ramiz Mehdiyev Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünün Azərbaycan torpaqlarının düşmən işğalından azad olunduğu tarixi şəraitdə qeyd edildiyini, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Vətən müharibəsində qazanılmış qələbə ilə dahi liderin Qarabağla bağlı vəsiyyətinin yerinə yetirildiyini söyləyib.

Akademik Ramiz Mehdiyev diqqətə çatdırıb ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyaseti nəticəsində ölkəmizdə hərəkətli inkişafə nail olunub, respublikamız inkişaf etmiş dövlətlərdən birinə çevrilib. AMEA-nın, bütövlükde Azərbaycan elminin də inkişaf etməkədə olduğunu deyən Akademiya rəhbəri bu sahədə eldə olmuşdur. Üçüncü nəticələrin Prezident İlham Əliyevin tərəfindən qurulmuş fəaliyyəti.

Akademiya rəhbəri sonda YAP AMEA ərazi təşkilatının və Genç Alim və Mütəxəssisler Şurasının təşkilatçılığı ilə AMEA-nın bütün elmi müəssisəsə təşkilatlarında Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümün qeyd edilməsinin vaciblığını bildirib.

Sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin “Heydər Əliyevin dövlətçilik ideyaları və müasir döv” mövzusunda məruzəsi dinlənilib. Akademik bütün sabit, ardıcıl, dinamik inkişaf etmiş ölkələrdəki inkişafın təməlində siyasi varisliyin və vahid siyasetin dayandığını, bu amillərin keçid dövrünü yaşayan dövlətlər üçün vacib faktor olduğunu deyib. Qeyd edib ki, Azərbaycanın bugünkü inkişafının təməlində məhz ölkəmizdə siyasi varisliyin təmin olunması və vahid siyasetin həyata keçirilməsi dayanır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Sovet Azərbaycanını böhran vəziyyətindən çıxardığını və onu SSRİ-nin ən güclü respublikalarından birinə çevirdiyini deyən akademik

İsa Həbibbəyli dahi liderin mülletlərarası münasibətlərin tənzimlənməsi üzrə mahir dövlət və siyasi xadim olduğunu söyləyib. Diqqətə çatdırıb ki, Ulu Öndərin mülletlərarası münasibətlər üzrə ideyalarını Prezident İlham Əliyev multikulturalizm və mədəniyyətlərarası dialoq harmoniyası şəklində inkişaf etdirərək beynəlxalq müstəviye çıxardıb: “Heydər Əliyev daim ana dilinə də qayıq ilə yanaşıb, 1969-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin 50 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə cəsarətə Azərbaycan dilində nitq söyləyib. Həmçinin həmin illerdə Azərbaycan ədəbiyatının, mədəniyyətinin, incəsənətinin qayğısına qalıb, Nizami Gəncəvinin, Nəsiminin bəyileyərinin keçirilməsine nail olub. Heydər Əliyev “Ösrin müqaviləsi”ni imzalamaqla Azərbaycan neftini dünya bazarlarına çıxarıb, Prezident İlham Əliyev isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan, TANAP və TAP layihələrini həyata keçirməkə Azərbaycanı Avropanın enerji təhlükəsizliyində aparıcı dövlətlərdən birinə çevirib. Dahi lider Azərbaycanı daxili parçalanmadan xilas edib, Prezident İlham Əliyev isə Vətən müharibəsindəki parlaq qələbə ilə ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa edib, xalqımızı yumruq kimi birləşdirib, düşmənlərimizə isə dəmir yumruğun gücünü göstərib”.

“Heydər Əliyev və Azərbaycan gəncliyi” mövzusunda çıxış edən AMEA-nın Genç Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri, fizika üzrə fəlsəfə doktoru dosent Fəmin Salmanov bildirib ki, bir çox sahələrdə olduğu kimi, Azərbaycan gənclərinin müasir, inkişaf etmiş, yüksək intellektli aparıcı qüvvə kimi formalşamasının esasını məhz Heydər Əliyev qoyub. Qeyd edib ki, 1995-ci ildən etibarən Azərbaycan gənclərinin respublika forumunun keçirilməsi artıq ənənə halını alıb, o cümlədən Ulu Öndərin müvafiq Sərəncamı ilə ölkəmizdə Gənclər Günü təsis olunub. Fəmin Salmanov Heydər Əliyevin gənclər siyasetinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən qurulmuş dəvət etdirməsi, dəvət etdirildiyini, bu istiqamətdə bir çox fərمانlar və sərəncamların imzalandığını, dövlət programlarının qəbul edildiyini söyləyib. Onun sözlərinə görə, bu gün AMEA-nın Genç Alim və Mütəxəssisler Şurası da ölkəmizdə gənclərin elmi-ictimai fealiyyətinin artırılması, onların milli ruhda təbliğələndirilməsi, Azərbaycanın mədəni irsi və tarixinin mənimşənilmesi, təbliği istiqamətdə ardiçil işlər həyata keçirir.

YAP AMEA ərazi təşkilatının sədri, biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ulduzə Qurbanova “Azərbaycanı müstəqilliye qovuşdurun Ümummilli Lider” adlı məruzəsində qeyd edib ki, həllədici məqamlarda düzgün yol seçmek bacarığı, öndərlərə xas olan xalqını arxasında aparmaq qabiliyyəti, fərqli tarixi şəraitlərdə qətiyyəti, rəhbərliyinin hər iki mərhələsində dövlətimizin maraqlarını inadla qoruması Heydər Əliyev şəxsiyyətini başlıca fərqləndirən xüsusiyyətlərdər: “Onun 1969-cu ildə Azərbaycanda siyasi hakimiy-

yətə gelişini tarixi hadisə kimi qiymətləndirənlər öz qənaətlərində haqlıdır. Əger Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında öten əsirin 70-80-ci illərində yurdumuzun sosial-iqtisadi, mədəni yüksəlliş üçün həyata keçirilən tedbirler, milli şurun oyanışı istiqamətində istər açıq, istərsə də gizli şəraitə görən zəruri işlər olmasayı, bu gün Azərbaycanın suveren dövlət kimi mövcudluğundan danişə bilməzdik. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqın istəyi və iradəsi ilə ikinci dəfə siyasi hakimiyətə gelişisi isə doğma Azərbaycanı, xalqımızı mehv olmaq təhlükəsindən xilas etdi”.

Ulu Öndərin ölkəmizə sabitlik, sülh və əmin-amanlıq, siyasi islahatlar, demokratikləşmə, iqtisadi yüksəliş, sosial inkişaf getiridiyi deyən Ulduzə Qurbanova Ümummilli Liderin Azərbaycanı tənəzzül etmiş dövlətdən inkişaf edən ölkəyə çevirdiyini, düşünülmüş xarici siyaset kursu ilə investisiya imkanları yaratdığını söyləyib. Vurğulayıb ki, teməli Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət quruculuğu prosesini Prezident İlham Əliyevin yüksək dinamizm və əzmkarlıqla davam etdirən inkişafımızın sabaha inamının qaynağıdır.

Ədəbiyyat Institutunun şöbə müdürü, YAP idarə Heyətinin üzvü, filologiya elmləri doktoru Elhər Akimova isə “Ulu Öndər yolunun möhtəşəm davamı və sabahı” adlı məruzəsində dahi rəhbərin daim elmimizə, ədəbiyyatımıza qayğı ilə yanaşdığını, hələ SSRİ ilələrində görkəmli ədiblərimizin yubileyərinin qeyd edilməsinə, onların adlarının əbədişdirilməsinə nail olduğunu deyib. Bildirib ki, Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Nizaminin, Nəsiminin yubileyəri qeyd olunub, eləcə də Hüseyin Cavidin nəşri ölkəmizə gətirilərək ona məqəbərə ucaldılib. O, həmçinin Heydər Əliyevin müvafiq Fermanı ilə “Kitabi - Dədə Qorqud” dastanının 1300 illiyinə təntənəli qeyd edilməsinə, dastanın Azərbaycanlıq mövqeyindən yenidən tədqiq olunmasına dahi liderin xalqımızın keçmişinə göstərdiyi ehtiram kimi qiymətləndirib. Bundan əlavə, Prezident İlham Əliyevin “Kitabi - Dədə Qorqud” dastanını xalqımızın milli sərvəti adlandırdığı, Bakıda Dədə Qorqud Parkının açılduğunu söyləyib.

AMEA-nın Milli Azərbaycan Tarixi Müzesinin Genç Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Sevinc Nəsirova “Ulu Öndər Heydər Əliyev döyüsi və Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı” adlı məruzəsində ümummilli Liderin xalqımızın milli mədəniyyətinə, onun tarixi qaynaqlarına həmişə böyük diqqətlə yanaşdığını söyləyib. Vurğulayıb ki, hələ SSRİ dövründə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Mirzə Fətəli Axundovun, Üzeyir Hacıbəyovun, Cəfər Cabbarlının, Bülbülün, Fikrət Əmirovun və digərlərinin ittifaq məqyasında yubileyəri keçirilib. Prezident İlham Əliyevin də ölkəmizdə mədəniyyətin inkişafına daim qayğı ilə yanaşdığını deyən alim Azərbaycanın elm məbədi sayılan AMEA-nın tə-

kibindəki müxtəlif muzeylerin bərpa, təmir və müasir avadanlıqla təchiz edilməsinin bunun bariz nümunəsi olduğunu diqqətə çatdırıb.

“Bu gün Qafqazda sülhün və sabitliyin təmin olunması üçün irəli sürülen region və subregion ölkələrinin iştirakı ilə eməkdaşlıq platformasının ideya əsasları Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilib”, - bu sözler isə AMEA-nın Qafqazşəhərliq İnstitutunun şöbə müdürü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elhər Kəlbəzadənin “Ümummilli Lider Heydər Əliyev - Qafqazda davamlı sülh və eməkdaşlığın inkişaf ideyalarının müəllifi” adlı məruzəsində yer alıb. O qeyd edib ki, Ulu Öndər Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə paralel olaraq Qafqazda mövcud olan digər konfliktləri də gündəmə gətirməsi bu böyük dövlət adamının təkcə ölkəmizdən deyil, ümumilikdə regionun taleyi ni düşündürünü göstərir: “Heydər Əliyev yaxşı məlum idi ki, Azərbaycanın təhlükəsizliyi Qafqazın regional təhlükəsizliyinin tərkib hissəsidir və yalnız regional sabitlik tam mili sabitliyə və təhlükəsizliyə imkan verə bilər. Əminliklə demək olar ki, Ulu Öndər tərəfindən Qafqaza davamlı sülhün gəlməsi və regionda dövlətlərərə əməkdaşlığın inkişafı üçün müəyyənləşdirilən ideyalar bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla reallaşdırılmışdır”.

AMEA-nın Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun şöbə müdürü, YAP idarə Heyətinin üzvü, filologiya elmləri doktoru Elhər Akimova isə “Ulu Öndər yolunun möhtəşəm davamı və sabahı” adlı məruzəsində dahi rəhbərin daim elmimizə, ədəbiyyatımıza qayğı ilə yanaşdığını, hələ SSRİ ilələrində görkəmli ədiblərimizin yubileyərinin qeyd edilməsinə, onların adlarının əbədişdirilməsinə nail olduğunu deyib. Bildirib ki, Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Nizaminin, Nəsiminin yubileyəri qeyd olunub, eləcə də Hüseyin Cavidin nəşri ölkəmizə gətirilərək ona məqəbərə ucaldılib. O, həmçinin Heydər Əliyevin müvafiq Fermanı ilə “Kitabi - Dədə Qorqud” dastanının 1300 illiyinə təntənəli qeyd edilməsinə, dastanın Azərbaycanlıq mövqeyindən yenidən tədqiq olunmasına dahi liderin xalqımızın keçmişinə göstərdiyi ehtiram kimi qiymətləndirib. Bundan əlavə, Prezident İlham Əliyevin “Kitabi - Dədə Qorqud” dastanını xalqımızın milli sərvəti adlandırdığı, Bakıda Dədə Qorqud Parkının açılduğunu söyləyib.

Sonda AMEA-nın prezidenti, akademik Ramiz Mehdiyev “Müstəqillik yollarında: Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə” mövzusunda keçirilmiş elmi konfransın materiallarının “Elm” qəzetiñin əlavəsi kimi xüsusi buraxılış şəklində çap olunması ilə əlaqədar olaraq müvafiq tapşırıq verib.

Müstəqillik yollarında Heydər Əliyevdən İlham Əliyevə

Azərbaycan Respublikasının XX əsrin altmışinci illerindən XXI əsrin bizim günlərə qədərki bütün inkişaf mərhələləri Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və ölkəmizin Prezidenti İlham Əliyevin çoxcəhətli fəaliyyəti ilə üzvü suradətə əlaqədaridir. Bu tarixi dövrədə Azərbaycanın sovet hakimiyyəti, keçid dövrü və müstəqillik mərhələlərinin mürəkkəblik və çətinliklərindən xalqımızın və dövlətimizin xeyrinə keçə bilməsi, zamanın qarşıya çıxardığı problemləri həll edərək respublikanın irəli aparması həmin dövrələrdə ölkəyə rəhbərlik etmiş dövlət xadimlərinin tarixi xidmətləridir. Buna görədir ki, XX əsrin altmışinci illerindən başlayaraq XXI əsrin əvvəllərinədək keçən dövr Azərbaycan tarixinin Heydər Əliyev epoxası adlanır. Konkret olaraq Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə gəldiyi 1969-cu ildən keçən 52 illik tarixi mərhələ iki müüm dövrü əhatə edir:

1. Heydər Əliyev epoxası - 1969-2003-cü illər
2. İlham Əliyev erası - 2003-cü ildən

Heydər Əliyev epoxası ilə İlham Əliyev erası bir-birinin davamı olub, ayrılmaz və möhtəşəm bir tamın üzvü tərkib hissələridir. Zaman baxımından ardıcıl və vahid bir proses əhatə edən həmin tarixi mərhələlər siyasi qayesi və mahiyyəti etibarilə də bir-birini tamamlayırlar. Belə ki, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın tarixindəki və müasir həyatındaki ən böyük xidmətləri hər iki qüdrətli dövlət rəhbərinin Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin tələyində və inkişafındakı misilsiz rolları ilə bağlıdır. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliliyi oraların dönməz mübarizəsinin, çoxcəhətli və yorulmaz fəaliyyətlərinin əsasını təşkil edir. Ölkəmizdə dövlət müstəqilliyinin qurulması və başlanğıc mərhələdəki böhran dövrünün aradan qaldırılması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixi xidmətidir.

15 iyun mehz görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Azərbaycanda müstəqil dövlətcilikli xilas etmesinin əbədiləşən tarixidir.

Müstəqil dövlətciliyin bütün istiqamətlər üzrə yüksək səviyyədə inkişaf etdirilməsi isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin xidmətidir.

Heydər Əliyev Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin möhkəm təməllərini yaratmış, İlham Əliyev müstəqil Azərbaycan Respublikasını dünyadan inkişaf etmiş dövlətlərdən biri səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Heydər Əliyev Sovet Azərbaycana SSRI-dəki on beş respublikası arasında ən sonuncu yerlərdən ən inkişaf etmiş respublikalardan birinə çevirmişdir.

İlham Əliyev dövlət müstəqilliyinin başlanğıc illerindən çətinliklərindən yenicə çıxmış Azərbaycan Respublikasını neinkı müstəqillik qazanmış keçmiş sovet respublikaları sırasında öm Mövqeye çıxarmış, hətta ölkəmizi hərtərəfli şəkildə irəli apararaq inkişaf etmekdə olan ölkədən inkişaf etmiş respublika səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Heydər Əliyev sovet hakimiyyəti illerində Kreml hakimiyyətinə çox yaxın olan Ermənistanın bütün seylərinə və tezyiqlərinə baxmayaraq, Azərbaycanın ərazi bütövünü qoruyub saxlamışdır. Ulu öndər eyni zamanda Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin Sədri kimi 1990-1993-cü illerde muxtar respublikani Ermənistanın işğalından xilas etmişdir. Dahi şəxsiyyət həmcinin dövlət müstəqilliyinin başlanğıc mərhələsində Azərbaycanda real vətəndaş müharibəsi təhlükəsini və ölkəmizin parçalanmasını aradan qaldırılmışdır.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Ermənistan tərəfindən ələ keçirilmiş Qarabağ ərazi-zillerini işğaldan azad etmiş, xalqımıza tarixi Zəfer qazandırılmışdır. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində Azərbaycan Respublikasının işgalçi Ermənistanı Qarabağ ərazisindən çıxarmağa nail olması, itirilmiş torpaqlarımızı geri qaytarması misilsiz tarixi xidmətdir.

Heydər Əliyev Azərbaycanın iqtisadi inkişafında müstəsna rolü olan "Əsrin müqaviləsi"ni imzalatmaqla respublikanın gələcək inkişafının möhkəm teməlini qoymuşdur. Haqlı olaraq bu müqaviləyə "Heydər Əliyev kontraktı" da deyilir.

Prezident İlham Əliyev isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft magistrallını, Bakı-Tbilisi-Orzurum qaz kəmərini çəkdiyərək müstəqil Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafında inqilab yaratmağa nail olmuşdur. Həmin beynəlxalq neft-qaz kəmərərinin çəkilməsi və işa salınması ilə Azərbaycan Respublikasının iqtisadi müstəqilliyinin taleyi həll edilmişdir. Bundan sonra Şahdanız qaz yataqlarının keşf edilməsi, TANAP və TAP beynəlxalq magistrallarının çəkilməsi, Azərbaycan qazının Türkiyədən keçməklə Avropaya nəql edilməsi ilə Azərbaycanın iqtisadi inkişafında yeni bir zirvə fəth edilmişdir.

Heydər Əliyev müstəqil dövləticimin ordusunu quruculuğunu təməllərini atmış İlham Əliyev Azərbaycan ordusunu dünyadan əlli ölkəsinin ordusundan biri səviyyəsinə qaldırılmışdır.

Heydər Əliyev doxsaninci illerin başlanğıcında I Qarabağ müharibəsini uduzmuş pərakəndə partizan dəstələrini ləğv etmiş, əvəzində müstəqil dövlətin Müdafiə Nazirliyini və onun tabeliyində müxtəlif təyinatlı ordu sistemini yaradmışdır.

İlham Əliyev Azərbaycan ordusunu ən yüksək herbi texnologiya ilə və peşəkar hərbi kadrlarla təchiz olunmuş, vətənpərvərlik ruhunda təbiyə edilmiş əsgərlərden ibarət sivil bir ordu səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasına rəhbərliyi dövründə Horadız şəhəri və ətrafi ordumuz tərəfindən yağı düşməndən təmizlənmişdir. Bu, Qarabağ hərbi yolla qaytarmanın ilk mühüm sınağı olmuşdur.

Qalib Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə böyük uğurla həyata keçirilmiş "Dəmir Yumruq" emalıyyatı ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu II Qarabağ - Vətən mühərbiyəsində Ermənistanın təcavüzü nəticəsində düşmənin əline keçmiş Azərbaycan torpaqları işğaldan azad edilmişdir. Leleştəpe-Cocuqmərcanlı qalibiyət yürüşünün başlangıcı, Günnüt-Naxçıvan uğurlu davamı, Qarabağ - Şuşa zirvesi olmuşdur.

Heydər Əliyev sovet hakimiyyəti illerində Dağlıq Qarabağın sosial-iqtisadi inkişafı programını həyata keçirməklə bu regionu həm inkişaf etdirməyə çalışmış, həm də orada vaxtilə ermənipərəst qüvvələr tərəfindən məkrli şəkildə azərbaycanlı əhalinin azaldılması sahəsində yol verilmiş ədalətsizliyi aradan qaldırmış istiqamətində məqsədyönlü iş aparmışdır.

Müzəffər Prezidentimiz İlham Əliyev isə II Qarabağ Vətən mühərbiyəsini Zəferlə başa çatdırıldıqdan sonra Qarabağ ərazisində Böyük Qayıdış hərəkatına start vermişdir. Bu, ölkə daxilində yeni bir ölkə yaratmaq qədər mesuliyyəti və şərflə bir vezifədir, tarixi hadisədir.

Uzaqqorən müdrik dövlət rəhbəri Heydər Əliyev ölkədaxili sabitliy qorumaq üçün milletlərarası münasiyyətərən dövlət tərəfindən tənzimləndirilmesine xüsusi diqqət yetirmiş, Dini İşlər üzrə Dövlət Komitesini yaratmaqla ölkəmizdə yaşayan müxtəlif dinlərə məxsus insanların həmrəyliyini diqqət mərkəzində saxlamışdır.

Prezident İlham Əliyevin isə böyük uğurla Azərbaycanda həyata keçirdiyi multukulturalizm və toleranlıq siyaseti ilə ölkəmizdə azaşlı xalqların bərabərhüquqlu inkişafının, onların mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsinin strategiyası müəyyən edilmişdir. Bu gün Azərbaycan Heydər Əliyev - İlham Əliyev siyaseti nəticəsində çoxsaylı xalqların monolit birliliyindən təşkil olmuş sarsılmaz bir dö-

məsi böyük ədəbiyyat və mədəniyyət hadisəsinə çevrilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2021-ci ili "Nizami Gəncəvi İli" elan etməsi böyük Azərbaycan şairinin həyatı və yaradıcılığının müstəqil Azərbaycan dövlətinin azərbaycanlı ideyalarının işığında yenidən və dərindən öyrənilərək xalqımıza və dünyaya çatdırılmas üçün geniş üfüqlər açır. Hazırda ölkəmizin əsas elm, ali təhsil və mədəniyyət qurumlarında Nizami Gəncəvi sənətinin araşdırılması və təbliği istiqamətində genişməyən işlərin aparılması davam etdirilməkdədir. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat institutlarında müxtəlif məzvüzlarda keçirilən elmi konfranslardan başqa, Nizami Gəncəvi adına Ədebiyyat İnstitutunda "Nizami Gəncəvi ensiklopediyası"nın, "Nizami Gəncəvinin həyatı və yaradıcılığı" adlı geniş hecmli monografiyanın, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda "Xəməse"yə daxil olan poemaların elmi-təqdimələrin hazırlanması istiqamətində aparılan işlər "Nizami Gəncəvi İli"nin uğurlu töhfələridir.

Görkəmli dövlət xadımı Heydər Əliyev Azərbaycan Sovet Respublikasını keçmiş SSRİ-nin ən ali orqanı olan Siyasi Büronun və Avropa Şurasının üzvü səviyyəsine qaldırılmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyaset nəticəsində isə ölkəmiz BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü, Avropa Şurası Nazirlər Kabinetinin sədri, Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi yenidən zirvələrdə qərar tutmağı bacarmışdır.

Məlum olduğu kimi, görkəmli dövlət xadımı Heydər Əliyevin dövlət tədbirlərində barmağını silkələməsi və ya barmağı ilə istiqamətləndirəməsiyle mühüm qərarlar qəbul olunmuş, dövlət əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir. Heydər Əliyevin sehirli barmağı Sovet dövlətinin və Azərbaycan sovet respublikasının, hətta müstəqillik uğrunda mübarizonun də dirijor cubuğuna çevrilmiş, xalqımızı qələbədən-qələbəye aparmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yeni tarixi şəraitində barmaqları Dəmir Yumruq'a çevirməkələ xalqımızın birliyini və gücünü səfərber edərək, Qarabağ-Vətən mühərbiyəsində ölkəmizə Zəfer qazandırılmışdır.

Dəmir Yumruq müstəqil Azərbaycan Respublikasında Böyük Birliyin, Böyük Zəferin və Böyük Qayıdışın rəmziidir.

Prezident İlham Əliyevin çoxcəhətli və səməralı fəaliyyəti ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixində yeni bir inkişaf mərhəlesi yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikasının inkişafının İlham Əliyev erası hərtərəfli və modern inkişaf, milli-mənəvi dəyərlərin daha da möhkəmləndirilməsi, dünya birliyində ölkəmizin yeri, mövqeyinin, nüfuzunun daha da genişləndirilməsi deməkdir.

İlham Əliyev erası - müstəqil Azərbaycanın daha uğurlu inkişafı və daha parlaq sabahlara doğru qətiyyətə addimlaşmasıdır.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik yollarında əbedilik səfərini uğurla davam etdirməkdədir.

İsa HƏBİBBƏYLİ
AMEA-nın vitse-prezidenti,
akademik

Heydər Əliyev minillik dövlətçilik tariximizə milli məfkurəyə istinad edən ilk və yeni Azərbaycan dövlətinin qurucusu kimi daxil oldu. Azərbaycanı azərbayanlıların ixtiyarına verən ve Azərbaycan xalqı "öz taleyinin sahibidir", - deyən ilk böyük dövlət xadimimizdir Heydər Əliyev. Ona qədər Azərbaycan tarihində belə bir siyasi kontekst olmadığı hər kəsə bəllidir.

Onun həyata keçirdiyi siyaset qlobal məhiyyətinə görə bənzərsiz tarixi merhələdə Azərbaycanın gücünə və Azərbaycan ictimai fikrinin təməl daşına çevrildi. XX yüzilliyin sonunda Ərəbistandan Qafqaza qədər dalğalanan siyasi ziddiyyətlərin Azərbaycana yansımaması, Azərbaycanın Şərqdə də, Qafqazda da müstəsna bir dünya dövləti kimi öz sabitliyini və hər mənada müstəqilliyini qoruyub saxlaması, Azərbaycanın Şərqdə unikal, tolerant bir Avropa dövləti kimi təzahür etməsi Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürülmüş milli məfkurənin ümummilli məhiyyətinə ən mükəmməl və etibarlı səbətdür.

Ümummilli dəyərləri ideoloji baxımdan ilk dəfə o təsbit etdi. İqtisadi coğrafiyanı böyük

fövqəladə əhəmiyyəti ondadır ki, o bizim tariximiz 1300 illik dövrünü həm əks etdirir, həm də bir daha təsdiq edir. O, tarixi köklərimizi dünyaya göstərir, oğuz, türk mənşəyimizi və zəngin tariximizi sübut edir. Bunlar bizim hamımız üçün, xalqımızın bu günü, gələcəyi üçün əhəmiyyətlidir".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 13 dekabr 2013-cü ildə Bakı şəhərində Dədə Qorqud parkının və Dədə Qorqud heykəlinin açılışı mərasimindəki çıxışında da dastana münasibətdə azerbaijanlıq ən mövqedə dayanmışdır: "Kitabi-Dədə Qorqud" Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. Bu əsərdə Azərbaycan xalqının keçmiş həyat tərzi, məişeti, psixologiyası əks olmuşdur".

Nizami Gəncəvi ilə bağlı zamanında atılmış mütərəqqi addımlar yalnız Heydər Əliyev siyasetinin layiqli davamçısı, ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin 870 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" sərəncamı öz icrası ilə qədim dövr ədəbiyyatımızın müasir dünyada təbliğine xidmət etmişdir. Belə ki, yubiley ilində Çin Xalq Respublikasının paytaxtı Pekin şəhərinin Çooyan parkında Nizami Gəncəvinin büstü qoyulmuş, 28 oktyabr 2012-ci ildə Meksikanın Akapulko şəhərində isə heykəlinin təntənəli təməlqoyma mərasimi keçirilmişdir. 23 dekabr 2011-ci il tarixli sərəncamı ilə başlanan beynəlxalq tədbirlər silsiləsi 2012-ci ilin 1 oktyabrında Bakıda Heydər Əliyev sarayında başa çatmışdır. Nizamının 870 illik yubileyi ilə əlaqədar olaraq bütün türk dünyasında "Nizami Gəncəvi ili" elan edilmiş, onun yubileyi TÜRKSOY-da beynəlxalq səviyyədə qeyd olunmuşdur. 23 dekabr 2013-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev şairin əsərlərinin filoloji tərcüməsinin tekniləşdirilərək, yeniden nəsre hazırlanması və müxtəlif dillərə tərcümə edilməsi, habelə dünyanın mötəbər kitabxana və arxivlərində şairin yeni elyzəmalarının üzə çıxarılması, dövrü, ədəbi irsi və məktəbi problemlərinin müasir humanitar düşüncənin tələbləri kontekstində və azerbaijanlıq məfkuresi işığında tədqiq olunması məqsədilə Nizami Gəncəvinin 870 illik yubileyinin layiqincə keçirilməsi haqda sərəncam imzalamaşdır. Təsadüfi deyil ki, mühərribə bitən kimi İlham Əliyev 2021-ci ili "Nizami ili" elan edidi. Bu, mədəni iqlimə köklənməyə gözəl bir vəsile olmaqla berabər, geopolitik maraqların merkezində olduğumuz indiki məqamda dünyaya bir de Nizami xalqı, Nizami milləti olaraq üz tutmağımızın mesajı kimi simvolik çalar keşb edir.

Digər bir böyük şairimiz - Nəsimiye münasibətdən danişmaq olar. Nizamidən bir neçə əsr sonra yaşamış İmadəddin Nəsiminin Şamaxıda heykəlinin açılış mərasimi 2005-ci ilin 26 aprelində baş tutmuş, Prezident İlham Əliyev bu möhtəşəm tədbirdə iştirak etmişdir. 2008-ci ildə respublika Prezidenti, cənab İlham Əliyevin təşkilatçılığı ilə Hələb şəhərində beynəlxalq konfrans keçirilmiş, Nəsimini ərab elmi dairələrində tanıtmış, onun yüksək humanist fikirləri ile tanış olmuşlar. 2004-cü ildə Nəsimi ərsinin ikicildili 25 min tirajla latın qrafikası ilə çap edilmişdir. Eləcə də 2017-ci ildə Molla Pənah Vəqifin 300 illik yubileyi UNESCO səviyyəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, cənab İlham Əliyevin böyük təşkilatçılığı ilə qeyd edilmişdir.

Məlumdur ki, 23 oktyabr 1992-ci ildə Naxçıvan MR Ali Maclisinin sadri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvanda Hüseyin Cavidin 110 illiyi təntənəli qeyd edilmiş, ev muzeyi yenidən qurulmuş, məzarı üzərində məqbərəsi tikilmiş və 1996-cı ilin oktyabrında açılışı olmuşdur. Cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu işlər davamını tapmaqdadır. Dramaturqun "Külliyyatı"nın beş cildliyi Turan Cavid tərəfindən nəşr edilmiş, 2005-ci il sərəncamı ilə əsərləri latın qrafikasında buraxılmışdır. 2018-ci ildə İlham Əliyevin Hüseyin Cavidin 135 illiyinin keçirilməsi haqda imzaladığı sərəncam dahi şaire göstərilən növbəti iiltifat oldu. Bütün bunlar Ümummilli lider Heydər Əliyevin Cavidlə bağlı təməlini qoymuş sıqlıtlı işlərin nəticəsi idi ki, məfkurə ruhunda böyük yetişən İlham Əliyevin əməli fəaliyyətində uğurlu davamını tapdı.

(davamı 7-ci səhifədə)

İlham Əliyev - Ulu Öndər yolunun davamı və sabahı

- Ağır id, - İlham həqiqəti gözlətmir.

İlham Əliyev sovet epoxasının basqısı, təzyiqi və çətinlikləri içində yetişsə də milli təessüb, milli müyyənlik duyğularını uca tutan lider oldu. Milli məfkurəyə sadıqliyi meyara çevirdi, müstəqil dövlətin keşiyində bu amala xidmetlə dayandı. 2020-ci ilin sentyabrın 27-dən başlayaraq, noyabrın 10-a qədər davam edən 44 günlük müharibə bunun sübutu oldu. Azərbaycan müzəffər ordunun və Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əzmi ilə işğal altında olan tarixi torpaqlarını geri qayırdı. Bu, həm də öz dəyərlərinə, tarixi haqqına sahib çıxmışı bacaran qüdrətli siyasetinin gücləmək idi.

Millet olmayı, bütün yaşamağın yaddaşda və amaldə keçidiyi yoluñ müxtəlif merhələləri olur. 90-ci illerdə bir xalq olaraq bu yolu Ümummilli lider Heydər Əliyevlə keçid. O merhələ ki, görünməmiş mənəvi, əxlaqi-siyasi degradasiyadan sonra xilaskar kimi yetişib zamanın ahəngi ilə mənəvi-əxlaqi dəyərlərin sabitliyi arasında harmoniya yaratmışdı. Son otuz ilə yaxın dövrədə dünyanın idarəcilik panteonunda çox şey, bəlkə də her şey dəyişdi: texnogen sivilizasiya özünü tüktədi, qlobal zor və şər stixiyası, anti insani düşüncə meydən sələdi, ırqçı fəlsəfələr, vulqar qərbçi "humanizm" oyunları, məzəhəbçi mühərribələr çeşidi kamalın təntənəsinin heç bir nəticə verməyəcəyinin sübutu oldu. Gözəllik dünyani xilas etmədi, elm bəhrə vermədi, kamal qalib gəlmədi.

Belə bir qlobal və geopolitik maraqların toqquşduğu seysimik zonada, antitəbət və antiinsani dünya kultunun hakimi-mütələq olduğunu bir zamanda, üstəlik Qarabağ kimi problemət qala utopik və apokalipsis baxışın gücləndiyi bir döndəmədə topaların müllətimizin taleyində tarixi bir dönüşə imza atmaq İlham Əliyevin siyasi səriştə, dövləti təfəkkür və intellekt miqyasında ehtiva etdiyi gücün sözü id ki, qəfil aqılan sille kimi boz üzlərə çırıldı. Hər cür sünə, qondarma qanun və stereotiplərin, perspektivdən məhrum bəyanatların qarşısına milli müqəddərətin meyarını qoyma. Bütövlüyü qanı ilə qazanmağa layiq orduya, milli məqyasda düşüncə və təşkilati iş vüsətinə sahib olduğunu dönyanın önüne sərdi. Müstəqillik mentaliteti və statusunu həmisi uca tutub qoruyan Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bu gün dönyanın gözü qarşısında nümayiş etdirdiyi "məğrur lider obrazı" isə onun məqsəd və mövqeyinə real-əməli mündəricə hiss etməsinlər. O zaman çox böyük problemlərimiz var idi, bizi demək olar ki, heç kəs kömək etmirdi. Onun sayəsində biz çox üzgünlük çəkmedik..."

Ümummilli liderin vətən, yurd, xalq adına gördüyü nəhayətsiz əməllərdən çox danişmaq olar. Ancaq Heydər Əliyevin ən dəyərləri əsəri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevdir. Heydər Əliyevin uğurlu siyasi kursunun bariz örnəyi! Bu yerde bir önəmli məqama diqqət çəkmək istəyirəm. Viktor Andriyanov və Hüseynbala Mirələmovun "Görkəmli adamların həyatı" seriyasından çap olunan "İlham Əliyev" kitabında qüdrətli liderin siyasi həyatının, keçidiyi keşməkeşli yoluñ bir əsrden də çox zaman əkiməsinə əhatəli nüfuz var. Həmin kitabda oxuyuruq: "Mehriban Əliyeva: "1987-ci ildən sonra bizim ailəmiz həqiqətən çox böyük çətinliklərlə üzləşdi. İlham özünü itirmədi. Hər şey elədi ki, ailəsi, uşaqlar bu çətinliyi hiss etməsinlər. O zaman çox böyük problemlərimiz var idi, bizi demək olar ki, heç kəs kömək etmirdi. Onun sayəsində biz çox üzgünlük çəkmedik..."

- Ağır idimi? - "Günay" qəzetinin jurnalisti bir il keçəndən sonra İlham Əliyevdən soruşur?

Bu qələbə İlham Əliyevin ilk növbədə, məfkurə baxımıdan görüyü işlərin məntiqi yekunu kimi təzahür etdi. Bu işlər hansılardır?

İlham Əliyev - Ulu Öndər yolunun davamı və sabahı

(əvvəli 6-ci səhifədə)

Bakı şəhərində Dədə Qorqud abidə kompleksinin yaradılması, xalq qəhrəmanı Koroğlunun abidəsinin ucaldılması müstəqillik dövrü ədəbiyyat epoxasının möhtəşəm hadisələridir. Son illərdə ölkədə aparılan böyük quruculuq proseslərinin tərkib hissəsi kimi Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin, Nizami Gəncəvi adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin, Azərbaycan Dövlət Milli Dram Teatrının, Opera Teatrinin, Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının, Sumqayıt və Şəki teatrlarının, Naxçıvan Yazıçılar Birliyinin və ölkəmizin digər ədəbiyyat və mədəniyyət ocaqlarının, görkəmli yazıçıların ev muzeylərinin əsası şəkildə yenidən qurulması, yeni texnologiya və müasir avadanlıqlarla təchiz edilməsi ölkəmizdə ədəbiyyata və incəsənətin inkişafına göstərilən dövlət qayğısının əməli ifadəsidir. Bakı şəhərində Müğam Mərkəzinin yaradılması, Gəncədə Mirzə Şəfi Vazeh, Şəkide Bəxtiyar Vahabzada və Şahbuzda Məməmed Araz, Kəngərli rayonundan Şahtaxtlar, Ordubadda Məhəmməd Tağı Sidqi muzeylərinin, Gədəbəyde Ozan evinin əcəmli istifadəyə verilməsi ölkəmizdə bədii ədəbiyyatda diqqətin göstəricisi kimi davarlandırılmışdır.

Ümmümmilli lider Heydər Əliyev ən çətin dövrlərdə Elmlər Akademiyasını böhrandan qorumuş, "Akademiya - elmin laboratoriyasıdır", - deyərək ona sahib çıxmışdır. Eyni həssas münasibət hakimiyətdə olduğu bütün dövrlərdə İlham Əliyev siyasetinin prioriteti olmuşdur. Akademianın müxtəlif illərdə yubileylərinin keçirilməsi, ayrı-ayrı institutlarının əməkdaşlarının təltif edilməsi, dəyərləndirilməsi buna sübütür. Prezidentin xüsusi sərəncamı ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında yaradılmış Yüksək Texnologiyalar Parkının fəaliyyətinin qısa müddətdə ölkə və dünya rezydentlərinin marağına səbəb olması, təcrübə-sənaye zavodunda müasir bazarın marağına səbəb olan məhsullar istehsal etməsi isə ölkə elmi mühitinin ən əhəmiyyətli hadisələrindəndir.

16 aprel 2007-ci ildə sərəncam imzalanmış Almas İldirimin, 2008-ci ildə sərəncam imzallanmış Mikayıl Müşfiqin 100, 17 aprel 2007-ci ildə Hüseyin Cavidin 125 illiyi, 2010-cu il tarixli sərəncamlı Əli bəy Hüseynzadənin 150 illiyi adımlar kimi müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Bura 130 illiyi qeyd olunan M.Ə.Rəsulzadə haqda sərəncamı, eləcə də 2018-ci ilin Cumhuriyyət ili kimi qeyd olunması haqda fərmanı əlavə etsək dövlətçilik siyasetinin hansı məsələlərdə desətək aradığı və davam tapması faktı məlum olar.

Müsəlman şərqiñde ilk demokratik respublik kimi tarixdə öz yerini tutmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinin 2018-ci ilde ölkədə geniş qeyd edilməsi İlham Əliyevin hadisəye sıqılıt baxışının sayesinde gerçəkləşmişdir. O, bu hadisəni Azərbaycan tarixinin sərəflı sehifələrindən biri kimi qiymətləndirirdi: "Biz haqlı olaraq fəxr edirik ki, müsəlman alemində ilk demokratik respulikani Azərbaycan xalqı yaradıbdır. Bu, bir daha göstərir ki, azə-

baycanlılar azadlıqsevər və mütərəqqi xalqdır". İlham Əliyevin atıldığı müqtedir addımlardan biri Əli bəy Hüseynzadə ilə bağlıdır. Əli bəy Hüseynzadənin qızı Feyzavər Alpsar atasına məssus əşyaları Bakıya təqdim etdi. Bundan bir neçə ay sonra ölkə başçısı İlham Əliyev 2018-ci ilin mart ayının 17-sində böyük ideoloquń qızını Dostluq ordeni ilə təltif etdi. Bu, hər iki ölkə arasında münasibətləri möhkəmləndirməyə və Əli bəyin ruhuna göstərilən ən dəyərli nümunə oldu. Əli bəy Hüseynzadənin qızı Feyzavər xanımın adından professor İbrahim Yıldırım Prezidentə təcəllük məktubu ünvanlaşdırıb.

"Ədəbiyyat qəzeti"nin baş redaktoru Azer Turan yazar: "Fikir həyatımız üçün önemli olan üç mühüm sənədin altında İlham Əliyevin imzası dayanır. Doğrudur o, dövlətimizin yüksəlişi, Azərbaycanın Avropa mədəniyyətinə integrasiyası namine siyasi, iqtisadi məzmunlu çox qərarlar imzalayıb, amma haqqında bəhs edəcəyim üç sərəncam dövlətimizin türk düşüncəsinə vəfadərliq duyusunun ifadəsi baxımından çox önemlidir. Birincisi, Əli bəy Hüseynzadənin tam bəraətinə rəvac verən 21 yanvar 2014-cü il tarixli sərəncam, ikincisi, Azerbaycanda 2018-ci ilin Cümhuriyyət ili elan olunması. Və nəhayət, Əli bəy Hüseynzadənin qızı Feyzavər Alpsarın Azərbaycan dövlətinin böyük mükafatlarından biri olan "Dostluq" ordeni ilə təltif ediləsi. Mənə elə gelir ki, Feyzavər Alpsarın da Çingiz Aytmatovun, Oläss Süleymenovun layiq görüldüyü "Dostluq" ordeni ilə

təltif edilməsi yüz il bundan qabaq Əli bey Hüseynzadənin həyata keçirdiyi işlərin qarşılığında Azərbaycan adına bir qədirdənliq nümunəsidir. İlham Əliyevin timsalında dövlətimizin öz dəyərlərinə bütövlükde sahib çıxmasının gözəv misilsiz bir örnəyidir".

Beli, İlham Əliyev milli məfkurənin qurulması və qorunması istiqamətində atdığı coxyönlü işlərin memarıdır. O işlər ki, sadalandıqla olkehəberinin yaddaşa etibarı və milli vüqarı görünürlük, türkülüyə sevgisi axar-baxarında təcəssüm tapır, dövlət yaratmaq naminə atıldığı uzaqgörən, strateji addımların sabahını görməye imkan verir: "İlham Əliyev 2008-ci ildə Bakıda İstiqlal Bəyannamesini abidələşdirdi. İlham Əliyev Azərbaycanda türk qanlı, islam imanlı, Avropanı fikirli bayraqımız üçün Bayraq meydandasını qurdur. O bayrağın ki, onu menalandırın, ümumi amillər idarəetmədən Həmşəsi var idi".

İlham Əliyev 2018-ci ili Azərbaycanda
Cümhuriyyət ili elan etdi.

O Cumhuriyet ki, Ölü bœ ölkənin "irəli gələnləri, münvəvrələriylə birgə Azərbaycanın bir Cumhuriyyət halında təsis ve təşkil olunmasına yaxından iştirak etmişdi" (Azər Turan).

2018-ci ilin Cumhuriyyet ilini elan edilməsin-dən sonra ardınca gələn 2019-cu ili Prezident İlham Əliyev növbəti mütərəqqi addımı ilə ədəbiyyatı müjdələdi. İmadeddin Nəsiminin 650 il-liyinin qeyd olunması ilə bağlı sərəncam imza-laması ilə bahem 2019-cu ili Nəsimi ilə elan et-di. Ardınca növbəti sərəncamlar: Cəfər Cab-barlinin 120, Cəlil Məmmədquluzadənin 150, İsmayıllı Şixlinin 100, Həmid Araslinin 110 illik yubileylerinin keçirilməsinə dair sərəncamlar imzaladı, ədəbi ictimaiyyətimizi davamlı yubi-ley sevincinə köklədi. Bu sərəncamlar dövlətin milli-mənəvi dayerlərə sadıqlıq, özgürlüğünü-qorumaq əzminin nümayisi, xalqın irlsine, klas-sikasına və çağdas ədəbiyyatına ali münasibə-

şikasına VİF yardım etti. Bu yardımın bir manzum
tin ifadesidir. "İlham Əliyevin "Multikulturalizm
ili", "İslam həməryili ili", "Azərbaycan Xalq
Cümhuriyyəti ili", "İmadəddin Nəsimi ili", "Ni-
zami ili" elan etmesi məhz Heydər Əliyev yolu-
nun yeni tarixi formatda davamının əyani sü-
butudur. Bu dövləti format ona görə mühüm və
önəmlidir ki, bir yandan bütöv bir zaman ərzin-
də cəmiyyəti milli və tarixi dəyərlər üzərində
kökləyir, sefərber edir, toparlayır, xalqın özüne-
sədəqət və özünəinam hisslerini gücləndirir,
özündən uzaqlaşma hallarının qarşısını alır.
Eyni zamanda, diger tərəfdən kimliyimizi, var-
lığımızı, mental dəyərlərimizi və müasirliyimizi
bu və başqa yönən bütün dünyaya beyan et-
məye fürsət yaradır. Azərbaycan Prezidenti çı-
xışlarında özünəxəs Azərbaycan modelindən
söz açır və bir anlığa yaşadığımız son "milli il-
lər"in (multikultural-islami-demokratik-klassik)
addımlarına həssas olsaq, həmin modelin fel-
səfəsinə də xali olasıyıq" (Tehran Əlisanoğlu).

Çağdaş Azərbaycançılıq ideologiyasının formalması prosesində ulu öndər Heydər Əliyevin istinad etdiyi ünvan daim klassik irs və milli-mənəvi dəyərlər olmuşdur. Ulu öndər zamanları, epoxaları, tarixi dəyərləri qarşı-qarşıya qoymağı qəti qəbul etmirdi, bütöv Azərbaycan namına görülən işlərə vurğu salmayı, öne çekməyi, önəm verməyi sevirdi. Azərbaycan ideali onun deyişməz, sarsılmaz prioritet idi. Prezident İlham Əliyev də imzaladığı sərəncamlara həmin idealın sözə, fikrə və əməldə davamının ifadesi kimi yanaşır ki, onlarda azərbaycançılıq amalının uca vurğu ilə seslanışını nöyrür.

Bu gün İlham Əliyev tarix yaradır, sabah
isə tarix onun obrasını özündə əbədiləşdirib
gələcək nəslin yaddaş ünvanına çevirəcək.
Umummilli lider Heydər Əliyevin onun haqqında
söylədiyi gözel bir fikir var: "Inanıram ki,
mənim axıra çatdırı bilmədiyim taleyüklü mə-
sələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəs-
təyinizləz ilham Əliyev başa çatdırı biləcək.
Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə
böyük ümidiər bəsləvirəm".

Bunlar tarix yaradan bir şəxsiyyətin, millətkəndi dövlət qurucusunun yalnız inamından hasilə gələn fikirlər deyildi, bu inamın kökündə İlahm Əliyevdə ehtiva olunan dövlətçiliklilik, şüruna, dövləti sağlam düşüncə və əzmlə idarə etmek ve irəli aparmaq gücünə əminliyindiqəsi idi. Zaman bu müdrik şəxsiyyətin qənaətlərinde yanlışlığını sübut etdi.

Elnara AKİMOVA
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat
institutunun şöbə müdürü,
YAP idarə Heyətinin üzvü,
filologiya elmləri doktoru

Ulu Öndər Heydər Əliyev dühası və Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı

Xalqımızın ümummilli lideri, ulu öndər Heydər Əliyev XX əsrin ikinci yarısından başlayaraq Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatının feal dövlət rəhbəri kimi daxil olmuşdur. Ölkəyə rəhbərlik etdiyi ilk illərdən başlayaraq bu möhtəşəm insanın keçdiyi həyat yolunda çoxşaxəli və məqsədyönlü fealiyyəti Azərbaycanın sürətli inkişafına güclü təkan vermiş, ölkəmizi öz hüdüdlərindən kenarda tənitmiş, beynəlxalq məqyasda ölkəmizin nüfuzunu xeyli dərəcədə yüksəltmişdir. Ümummilli liderimiz Azərbaycan xalqının milli mədəniyyətinə, onun tarixi qaynaqlarına həmişə böyük diqqətlə yanaşmış, mülkin qan yaddasına hopmuş tarixi şəxsiyyələrimizə öz qayğısını əsirgəməmişdir.

Müasir dövrün dühası Heydər Əliyev 1993-cü ilde ölkəyə rəhbərlik etdiyi zamandan etibarən də Azerbaycan elminin inkişafı üçün bütün qüvvələr səfərber etmişdir. Məhz bunun sayesində Azerbaycan medəniyyəti, elmi, idmanı sürətlə inkişaf etmiş və 1990-ci illerin evvəllerində yaşanan siyasi böhrandan asanlıqla çıxa bilməşdir. Savaşçı gençlərin yetişdirilməsi üçün Azerbaycan gençləri xarici ölkələrdə dövlət hesabına ali təhsil almağa göndərilmiş və yerli təhsil ocaqları müasir avadanlıqlarla təchiz olunmağa başlamışdır.

Respublikaya rəhbərlik fealiyyəti boyuncu ümummilli lider Heydər Əliyev musiqi, balet, teatr, kino sahəsində uğur qazanan istedadlarının ölkədən kənarda tanınması üçün məqsədönlü tədbirlər həyata keçirilmişdir. Ulu Önder Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycan mədəniyyətinin tebligi və inkişafının esasları hələ Sovet dövründə qoyulmuşdu. O dövrde keçirilməsi siyasi məsələlərdən dolayı

çox mürrekkeb olan mədəni tədbirlər də məhdudiyyətli olub. Uzaqqorən lider Heydər Əliyev sayesinde mümkin olmuşdur. Bele tədbirlərə Sovet İttifaqı dövründə Azərbaycan professional musiqi sənətinin baniləri Üzeyir Hacıbəyov və Müslüm Maqomayev, SSRİ xalq artisti, professional vokal sənətimizin banisi kimi tanınan Bülbülün, SSRİ xalq artistləri Qara Qarayevin, Niyazinin, Fikret Əmirovun xalq şairi Səməd Vurğunun, xalq yazarı Mirzə İlhami Rahimovun ayrı-ayrı yubiley tarixlərinin təkəcə Bakıda deyil, başqa şəhərlərdə də təntənə ilə keçirilən məsini misal götire bilərik. Bununla yanaşı, dramaturgiyamızın banisi Mirzə Fətəli Axundovun böyük dramaturq Cəfər Cabbarlinin, SSRİ xalq artistləri Şövkət Məmmədovanın, Mirzəağa Əliyevin və onlara başqa istedadlı sənətkarlarımızın, eləcə də Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xüsusi rol oynamışları da təqdim edək. Əsasən 1950-ci illərdən etibarən Dram Teatrının, Naxçıvan Dövlət Dram Teatrının, Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrının, Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin yubiley tarixləri respublikamızda təntənə ilə qeyd olunmuşdur.

Heydər Əliyevin müvafiq fərmanlarına əsasən Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyinin İraq, İran, Türkiye, Fransa və Rusiyada, dünya şöhrət müğənnimiz Bülbülün 100 illik yubileyinin Moskvalı, Tiflisdə və Ankarada, unudulmaz bəstəkarımız Qara Qarayevin 80 illik yubileyinin Moskvadə və Parisdə, Rəşid Behbudovun 80 illik yubileyinin Moskvada, Azərbaycan xalqının milli eposu "Kitabi-Dədə Qorqud" dəstəsinin 1300 illik yubileyinin Fransada yüksək səviyyədə qeyd olunması Azərbaycanlı bir daha venidən dünyaya tanıtımıdır.

baycanı bir dana yemeden dünyaya tanıttığını.
Çıxışlarında dəfərlərə ana dilimizin ən böyük
sərvət olduğunu vurğulanın Ümummülli lider b
məsələni də daim diqqət merkezində saxlamış v
"Döylət dilinin tətbiqi işinin təkmiləşdirilməsi ha

nda" 2001-ci il 18 iyun tarixli fərman, 30 sentyabr 2002-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasının dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikası nın qanunu və bu qanunun tətbiq edilməsi barədə yanvar 2003-cü il tarixli fərمانları imzalamışdır. Hələ tələbə olduğumuz illerdə bir çox kitablar Azərbaycan dilinə tərcümə edilmiş və dünya elmi əbiiyyatı daha əlçatan olmuşdur.

Ulu Önder Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixinin və mədəniyyətinin yaşadılması və gələcək nəsillərə çatdırılması üçün görüdüyü işlər saymaqla bitməz. Onun Azərbaycan elmi və mədəniyyətinin yaşadılması üçün görüdüyü tədbirlər haqqında nə qədər monumental əsərlər, xarici və yerli jurnallarda müxtalif makalalar yazılsa da vənə da azdır.

da mənşəli məqalələr yazılısa da yəni də azdır. Heydər Əliyev mədəniyyətin bütün sahələrinə qayğı ilə yanaşmış, daim diqqət mərkəzində saxlamışdır. Bunlardan biri de xalqımızın xalçaçılıq sənətidir. Hazırda bu sənətin yaşadılmasında və təbliğində dövlətin böyük qayğısı aydın görünür. Ənənəvi sənət irlimizin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsi üçün Respublika rəhbərliyi təqdirəla-yiq işlər görmüş və görməkdədir. Qeyd edək ki, bu qayığının əsası da məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin Respublikaya rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə qoyulmuşdur. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın zəngin tarixi və mədəni irlisinin bir hissəsi kimi xalçaçılıq sənətinə xüsusi sevgi və qayğı ilə yanaşmışdır. Məhz bunun təcəssümü id ki, 1967-ci ildə yaradılmış Azərbaycan Xalçası və Xalq Tətbiqi Sənəti Dövlət Muzeyinin inkişafında daqaq nöqtəsi kimi Ümummilli lider Heydər Əliyev muzeyə qeyri-mehdud maliyyə yardımına dair müvafiq Fərman imzalamışdır. Bu fərmanla muzeyin yeni ekspozisiyasının açılmasına şərait yaranmış və muzeyin nadir inciləri alınmışdır.

Bu siyaset hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Xüsusilə Azərbaycanın elm məbədi sayılan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının tərkibində müxtəlif muzeylərin bərpa, təmir və müasir avadanlıqla təchizati təqdirləyişdir. Məhz bu siyasetin davamıdır ki, cənab Prezident İlham Əliyev 2004-cü ildə Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin binasının esaslı bərpa və təmiri ilə bağlı fərman vermiş, 2004 və 2009-cu illerde Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat Muzeyinin təmir və rekonstruksiyası ilə bağlı sərəncam imzalamışdır. Cənab Prezident bu kimi addımlarla həm Azərbaycanda elmin inkişafı və tədqiqatçılar üçün əvəz olunmaz şərait yaradılmışına, həm də ölkəmizin turizm potensialının inkişafına, xarici ziyarətçilərin ölkəmizin qədim tarixi haqqında məlumatlaşmasına, xalqın zengin sərvətinin itib-batmadan gelecek nəsillərə çatdırılmasına nail olmuşdur. Azərbaycan mədəniyyəti, elmi və təhsilinin inkişafi ilə bağlı görülen belə işlərin ardıcılığında kəsilmir. Biz-Azərbaycan gəncliyi bugün həm Heydər Əliyevin xatirəsini əziz tutaraq, həm də onun Azərbaycan gəncliyinə olan etimadını doğrultmaq üçün elmimizin inkişafı, Azərbaycan adının daim yüksək ləklərdən gelməsi üçün əlimizdən gələni etməliyik! Biz Azərbaycanın elm məbədi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının genç alimləri və mütəxəssisləri olaraq əsası Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən gənclər siyasetini dəstəkləyirik və ölkəmizin yüksələn xatır inkişaf etməsi ilə fəvvar edirik!

Sevinc NƏSİROVA
AMEA-nın Milli Azərbaycan Tarixi
Muzeyinin Gənc Alim və Mütəxəssislər
Şurasının sədri,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycanı müstəqilliyə qovuşdururan Ümummilli lider

Ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr olunmuş konfransda hər birinizi salamlayıram!

Heydər Əlirzə oğlu Əliyev - milli dövlətçiliyimizin yenidən qurulması və əbədiləşdirilməsi uğrunda mübarizənin öndəri olmuşdur. Azərbaycan tarixində nadir zekası ilə şərəflə bir silsilə teşkil edən şəxsiyyətlərin sırasında hamidin ucaya yüksəlmiş, respublikamızı tarixi inkişafın en uca mərtəbəsinə qaldırmış, Azərbaycanın müstəqillik tarixində siyaseti ilə Azərbaycanın en yeni tarixini yazmış şəxsiyyətdir. Xalqını arxasına aparmaq qabiliyyəti, çətin məqamlarda düzgün yol seçmək bacarığı, rəhbərliyinin bütün mərhələlərində dövlətimizin maraqlarını qoruması Heydər Əliyev şəxsiyyətinin əsas xüsusiyyətlərdir. Ulu öndərin keçidiyi ömrü yolu əsa doğma torpağa məhəbbət və sədəqət meyarına çevrilmişdir. Ulu öndər geləcəyi görməkə yanaşı, işqli gələcəyi qurdu. Geləcəye doğru gedən yolu işıqlandırıvə insanları bu yolda getməyə sefərber edirdi.

Heydər Əliyev 52 il bundan əvvəl indiki müstəqil dövlətimizin bütün sahələr üzrə geləcəyinin cizgilərini çəkmışdır. Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında ötən əsrin 70-80-ci illərində Azərbaycanın iqtisadi-sosial, mədəni inkişafı üçün görülen işlər, dövlətimizin rifahi istiqamətində açıq və gizli şəraitdə görünlən işlər olmasayı, ölkəmizin müstəqil dövlət kimi mövcudluğundan danışa bilməzdik.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın iradəsi ilə ikinci dəfə siyasi həkimiyətə gelişisi əse doğma Azərbaycanı, xalqımızı məhv olmaq tehlükəsindən xilas etdi. 1993-cü ilin iyun hadisələri zamanı Heydər Əliyev həyatını təhlükəyə atmaqla, qardaş qırığının, vətəndaş müharibəsinin karşısını almaga nail oldu.

1993-2003-cü illərə Heydər Əliyev Azərbaycanı özbaşınaqlılardan, parçalanmaqdandan, dövlət çevrililərləndən qorumaqla, ölkədə siyasi sabitliyi təmin edərək xalqımıza yeni müstəqil dövlət bəxş etdi. Azərbaycanın inkişaf edən ölkəye çevirdi. Böyük rəhber Heydər Əliyev respublikamızın beynəlxalq əlaqələrini möhkəmləndirərək şəhəriyətli layihələrin təməlini qoydu. Düşnürümüş xarici siyaset kursu ölkəmiz üçün investisiya imkanları yaradı, nəticədə iqtisadiyyatımızı saxlanırdı. Dəvət etdirmək məxtəlif sahələrinə külli miqdarda xarici sərmayələr yatırılmasına və Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu artırılmasına nail oldu.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1993-cü ilin iyun ayında siyasi həkimiyətə geləşisi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının inkişafında yeni bir mərhələnin başlangıcı oldu. O dövrde Yeni Azərbaycan Partiyasının qarşısında iqtidár partiyası kimi cəmiyyətin siyasi sistemində müstəqil dövlət quruculuğu proseslərindən yaxından iştirak etmek vəzifəsi dayanırdı. Heydər Əliyev ümumxalq partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyasının fealiyyətini daim diqqətdə saxlayırdı. Öz sıralarında ictimaiyyətin bütün təbəqələrini təmsil edən 760 minden çox üzvü birləşdirən xalqın partiyası, Ümummilli Liderin parlaq ideyalarının daşıyıcısı kimi cəmiyyətdə öz aparıcı rolunu güñ-gündən möhkəmləndirməkdədir.

Təmeli ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət quruculuğu prosesini Prezident İlham Əliyevin ezmkarlıqla davam etdirilməsi xalqımızın işqli gələcəye inaminin qaynağıdır. Onun 2003-cü ilde prezidentlik fealiyyətinə başlaması Azərbaycanın tərəqqi və inkişaf yolu ilə irəliləməsində mühüm mərhələ olmuşdur.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın həm daxili, həm də xarici siyasetində əldə edilən her bir uğur ulu öndərin zəkasının qüdrəti, onun qoyub getdiyi milli yüksəlik ideyalarının təzahürüdür. Prezident İlham Əliyevin müstəqil Azərbaycan uğrunda və Ulu öndərin ölməz ruhu qarşısında daha əzmlə çalışmanın nəticəsidir.

Azərbaycanın müasir tarixini dövlətimizin qurucu lideri Heydər Əliyevdən ayrı təsəvvür etmək mümkün deyil. Heydər Əliyev möhtəşəm quruculuq siyaseti ilə Azərbaycanın en yeni tarixini yazmış, dahi şəxsiyyətdir! Bu siyaseti inamlı davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev əse ulu öndərin yaratdığı şanlı tarixi yaşatmaqla bahəm, həm də yeni dövlətçilik məktəbinin banisinişənən qazanmış, fealiyyəti ilə yeni bir tarixi epoxanın əsasını qoymuşdur.

Prezident İlham Əliyev xalqa arxalanmaqla ucalmayı bacaran liderdir. Hər bir azərbaycanlıların Prezidenti həm də hər bir azərbaycanlının dostu, güvəncisi, qürur mənbəyidir. Dövlət başçısı İlham Əliyev Heydər Əliyevin dövlətçilik ideyaları yaşayır və ulu öndərimizin yolu xalqımızı yeni-yeni uğurlara, zəfərlərə aparır. 44 günlük mühərribədə Azərbaycan tam qələbə qazanırdı. İşgalçılara qədində Azərbaycan torpaqlarından qovdu və azad edilmiş bütün torpaqlarda Azərbaycan bayrağını ucaldı. Xalqımız Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında zəfərdən-zəfərə, qələbədən-qələbəyə doğru addimlaşır. Ölkəmiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin qoymuğu yolla gedir, onun görmək istədiyi kimi inkişaf edir və güclənir.

**Uludağ QURBANOVA
YAP AMEA ərazi təşkilatının sədri
biologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent**

Ümummilli lider Heydər Əliyev Qafqazda davamlı sülh və əməkdaşlığın inkişafı ideyalarının müəllifidir

Heydər Əliyevin teşəbbüsü ilə meydana çıxmış Tbilisi bəyannaməsinin davamı isə Kislovodsk bəyannaməsi olmuşdu. "Qafqaz dördlüyü" adlandırılan RF, Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistən prezidentlərinin Qafqazda sülh, əmin-amanlıq, tehlükəsizlik məsələlərini müzakirə etmək məqsədi ilə 1996-ci il iyünün 3-də Şimali Qafqazda - Kislovodsk görüşü keçirilmişdi. Görüşdə "Qafqazda əmin-amanlıq, sülh, iqtisadi və mədəni əməkdaşlıq uğrunda Bəyanname" qəbul edilmişdi. Bəyannamənin sonunda yazıldı: "Qafqaz bizim ümumi evimizdir. Onu öz tarixləri ilə fəxr edən və gələcəyə inamlı baxan insanların yaşıdları dinc, tərəqqi edən regiona çevirmək bizim borcumuzdur".

Bəyannamənin imzalanmasından sonra Heydər Əliyev demişdi:

"Mən istəyirəm ki, Qafqazda sülh olsun, Qafqazda sabitlik olun. ...Təkrar edirəm, bununla əlaqədar Qafqaz xalqlarını six birləşdirməyə və Qafqazı dinc bir regiona çevirməyə imkan var..."

1997-ci ilin yanvar ayında ümummilli lider Heydər Əliyev Fransaya sefəri çərçivəsində Paris Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda "Azərbaycan və Qafqaz XXI əsrin astanasında" mövzusunda mühabizir ilə çıxış etmişdi. Mühabizirə Qafqazın gelecek inkişafı üçün zəruri addımlar aşağıdakı kimi müyyənəldirilmişədi:

- Yeni müstəqil dövlətlərin quruculuğu və inkişafında qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi;

- ərazi bütövlüyüne hörmət və riayət edilməsi;

- bölgədə sülhün və iqtisadi integrasiyanın təminatı;

- demokratik institutların möhkəmləndirilməsi.

1997-ci ilin oktyabr ayında Heydər Əliyev Çeçenistan Respublikasının vitse-prezidenti Vaxu Arslanova keçirdiyi görüşü zamanı Şimali Qafqazda tehlükəsizlik məsələsinə böyük diqqət yetirərək Azərbaycanın çəchen-rus munaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsindən məraqlı olduğunu və Çeçenistan Respublikasında sülhün bərpə olunması istiqamətində lazımi sayılan təbliğat tədbirləri həyata keçirəcəyini bildirmişdi.

1999-cu il ATƏT-in İstanbul sammitində "Qafqazda sülh, tehlükəsizlik və əməkdaşlıq Paktı"nın yaradılması təklifi ni də mehz ümummilli lider Heydər Əliyev irəli sürmüştür. Ulu öndər Qafqazda və bölgədə sülh uğrunda apardığı məqsədləri təkərəz etmək tədbirləri həyata keçirəcəyini bildirmişdi.

2001-ci ilə Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin Azərbaycanın səfəri zamanı Heydər Əliyev Qafqazda sülhün və əməkdaşlığın inkişafı ilə bağlı məramını aydın şəkildə diqqətə çatdırılmışdı:

"...Bize dinc Qafqaz gərəkdir. Qafqazın bütün əlkələrində ictmai-siyasi vəziyyətin sabit olması, Qafqaz əlkələrinin öz aralarında lazımi səviyyədə əməkdaşlıq etməsi gərəkdir. Lakin Ermənistənla Azərbaycan arasında munaqişənin - Dağlıq Qarabağ munaqişəsinin həlli bizim üçün son dərəcə böyük ehemiyətli malikdir. O, regionumuzun iqtisadiyyatının inkişafında bir çox imkanları bizimdan istifadə edilməsini ləngidir".

Qafqazda sülhün və sabitliyinin davamlılığının təşəbbüs kimi, 2002-ci ilin sentyabrında Rusiyaya işgüzar səfəri zamanı ümummilli lider Heydər Əliyev Rusiya ilə Gürcüstan arasında yaranmış gərginliyin azaldılması istiqamətində də təşəbbüs göstərmişdi. Bu barədə ümummilli lider Heydər Əliyev demişdi:

"Mənim hüququm yoxdur ki, Rusiya - Gürcüstan münasibətlərini müzakirə edim. Çünkü mən ayrı dövlətin başçısı-

yıam. ...Ancaq Qafqazdakı vəziyyətlə, bu mövzu ilə bağlı prezident Putinle faktiki olaraq fikir mübadiləsi apardıq".

2002-ci ilin iyünün 20-də MDB-ye üzv olan ölkələrin dövlət başçılarının növbəti görüşü çərçivəsində Azərbaycan, Rusiya, Gürcüstan, Ermənistən dövlət başçılarının daha bir görüşü keçirilmiş, həmin görüşdə Heydər Əliyev Ermənistən Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi neticəsində yaranmış problemlərdən söz açmış, Rusiya Federasiyasının bu münaqişənin sülh yolu ilə həllinde səylərini daha da artırmasının vacibliyini qeyd etmişdi. Görüşün yekununda prezidentlərin birgə bayanat qəbul edilmişdi. Həmin dövrə Qafqazda sülhün və sabitliyin təmin olmasına sahəndə atılan mühüm addımlardan biri Qafqaz dördlüyünün Tehlükəsizlik Şurasının yaradılması olmuşdur. Xüsusən Dörd ölkənin Tehlükəsizlik Şurası katiblərinin 2002-ci ilde keçirilən Soçi görüşü mühüm məsələlərin müzakirəsi ilə yaddaalan olmuşdu.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin Qafqazda sülhün təmin olunması istiqamətində mühüm addımlardan biri bölgə ölkələrinin bir-birinə six bağlayan nəqliyyat və enerji yollarının yaradılması, evvələr mövcud olmuş xəttlərin isə faaliyyətinin davamlılığının təmin edilməsi olmuşdur. TRASEKA (Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi) Proqramını dəstəkləmək Azərbaycan tarixi İpək yolun Qafqazdan keçən hissəsinin yenidən canlanması dəstəkləmişdir.

Məhz ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən həyata keçirilən bu cür məsədönlü siyaset nəticəsində Azərbaycan Qafqazın iqtisadi, coğrafi-strateji mərkəzə, mühüm regional güc amilinə çevrilmişdir.

Əmənliklə demək olar ki, ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən Qafqaza davamlı sülhün gelməsi və regionda dövlətlərarası əməkdaşlığın inkişafı üçün müyyənəldirən ideyalar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla rəallaşdırılmışdır. Azərbaycanın ərazi bütövlüğünü təmin etməsindən sonra dövrə region və subregion əlkələrinin istirakı ilə əməkdaşlıq formatı təklinin irəli sürülməsi bunun ən bariz nümunəsi hesab edilə bilər. Habelə bu gün Azərbaycan dövlətinin təkid etdiyi əsas məsələlərdən biri olan Zengəzur dəhlizinin açılması məsələsini təkce Azərbaycanın əsas hissə ilə onun Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında əlaqələrin bərpası kontekstində qıymətləndirmək olmaz. Bu həm də Tarixi İpək yolun Qafqazdan keçən mühüm marşrutlarından birinin yeni formatda fealiyyətini bərpə etməsi demək olacaqdır. Dəmiryolu xəttinin fealiyyətini bu istiqamətdə bərpə etməsi gələcəkde Çin və Mərkəzi Asiya-dən gələn yüklerin Avropa və Qərbi ölkələrinə daşınmasında əhəmiyyətli olacaqdır.

Aparılan təhlillər göstərir ki, Ümummilli lider Heydər Əliyev Qafqazda davamlı sülhün və əməkdaşlığın təmin edilməsini başlıca olaraq region və subregion əlkələrinin istirakı ilə mümkün hesab etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev mülliifi ilə yaradılan Qafqazın yeni geosiyyasi mənzərəsində dövlətimiz tərəfindən yürüdülən siyaset de məhz bu istiqamətdərdir və ümummilli lider Heydər Əliyev ideyalarının müdrikləyini bir daha sübut edir.

**Elnur KƏLBİZADƏ
AMEA-nın Qafqazşunaslıq
Institutunun şöbə müdürü, tarix üzrə
fəlsəfə doktoru, dosent**

Hörmətli Ramiz müəllim!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Müasir, qüdrəti və geosiyyəti baxımdan regional gücləsən edilən Azərbaycan mehz ümummilli lider Heydər Əliyevin dövlətçilik ideyalarının gerçəkləşdiriləməsi sayesində bugünkü səviyyəyə gəlib çatmışdır.

Bu gün Qafqazda sülhün və sabitliyin təmin olunması üçün irəli sürülen region və subregion əlkələrinin iştirakı ilə əməkdaşlıq platformasının ideya əsaslaşır. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən müyyənəldirən işlər, dövlətimizin rifahi istiqamətində açıq və gizli şəraitdə görünlən işlər olmasayı, ölkəmizin müstəqil dövlət kimi mövcudluğundan danışa bilməzdik.

Məlumdur ki, SSRİ-nin süqutundan sonra Qafqazda - onun həm cənub, həm də şimal hissəsində işğal və etnik separatizm zəminində münaqişələr meydana çıxmışdır. Bu münaqişələr qısa müddədə həll etmək mehz böyük dövlətlərin region uğrunda amansız geosiyyəti rəqəbəti nəticəsində mümkin olmamışdır. Bu problemlərdən en tehlükəlisi isə Ermənistən Azərbaycan ərazilərini - Qarabağın dağlıq hissəsini və ətraf rayonları işğalı nəticəsində yaranmış münaqişə olmusdur.

1996-ci ilde keçirilən ATƏT-in Lissabon sammitində məhz ümummilli lider Heydər Əliyev dövlətçiliyin əsaslı bir-birinə six bağlayan nəqliyyat və enerji yollarının yaradılması, evvələr mövcud olmuş xəttlərin isə faaliyyətinin davamlılığının təmin edilməsi istiqamətindən bərpa olunması, Qafqazın işğal olmasının məsələlərindən biri olan Zengəzur dəhlizinin açılması və Çeçenistan Respublikasında sülhün bərpə olunması istiqamətindən bərpa olunması, Qafqazın işğal olmasının məsələlərindən biri olan Zengəzur dəhlizinin açılması və Çeçenistan Respublikasında sülhün bərpə olunması istiqamətindən bərpa olunması istiqamətindən bərpa ol

Heydər Əliyev və Azərbaycan gəncliyi

Hər bir köklü millətin və qüdrətli dövlətin şanlı tərixini formalasdırın, geləcəyinin inkişaf etalonunu yaradan tarixi şəxsiyyətləri, liderləri və ideoloji öndərləri vardır. Bu gün, Azərbaycanın tək regionda deyil, dünyada artan nüfuzu, geosiyasi mühitdəki mövqeyi və iradesinin temsilində model bir siyasi enənə durur. Bu milli siyasi ideologianın banisi, Azərbaycanın həmişəşəş Ümummilli Lideri - Heydər Əliyevdir.

Bir çox sahələrdə olduğu kimi Azərbaycan gənclərinin müasir, inkişaf etmiş, yüksək intellektli aparıcı qüvvə kimi formalasmasının əsasını da məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyev qoymuşdur.

Belə ki, 1995-ci ildən bəri Azərbaycan gənclərinin respublika forumunun keçirilməsi artıq enənə halını almışdır. Ulu öndərin uzaqqorən siyaseti nəticəsində hələ dünyada beynəlxalq gənclər günü elan edilməmiş, ilk dəfə olaraq Azərbaycanda, 1996-ci ildə "2 fevral - Ümumrespublika Gənclər Günü" təsis edildi və belə mü hüüm Sərəncamın imzalanması ulu öndərinin ölkə gəncliyinə verdiyi böyük önəm və dəyərin təzahürü idi.

Bu gün Azərbaycanda aparılan gənclər siyaseti, gənc nəslin, o cümlədən elmi gəncliyin inkişafına hərəkətli dəstəyin vərilməsi Heydər Əliyev siyasetinin düşünnülmüş müasir transformasiyası baxımından atılmış mühüm və zəruri addımlardan biridir ki, bu da ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin gənclər siyasetinin konsepsiyasında öz əksini tapır. Bununla əla-qədar, bu il başa çatan "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət Programı çərçivəsində həyata keçirilən layihələr və görülən işlər irsi davam etdirilən böyük gənclər siyasetinin məntiqi ardıdır.

Müxtəlif sahələrdə fealiyyət göstərən intellektual səviyyəli gənclərin elmi-ictimai fealiyyətlərinin inkişafına xidmət edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fonduun yaradılması, gənclər üçün Prezident Mükafatının təsis edilməsi və s. bu kimi mühüm layihələrin həyata keçirilməsi, tamamilə Heydər Əliyev siyasetinin təməl və prinsiplərinə söykənir.

"Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə" Dövlət Programı yekunlaşmamış, onun məntiqi davamı kimi qiymətləndirilən "2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin inkişaf Strategiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı artıq gənclər siyasetinin müddətli deyil, dövrülyünün, davamlılığının təmin olunmasını hədəfləyir və bu təşəbbüsələr zaman aktuallığı baxımından olduqca təqdirdəlayiq haldır.

Ümumilikdə götürdükdə, 10 illik inkişaf Strategiyasının hədəf qrupları, məqsədləri və gənclərin inkişafında edilən çağırışlar, şübhəsiz ki, ümummilli ildərinin görəmək istədiyi müasir Azərbaycan gəncliyinin formalasmasına xidmət edir və edəcəkdir.

Eyni zamanda xüsusi fəxarətlə və böyük qürurla yaşadığımız müzəffər qələbəmizin yaddasını dahi ildərimiz Heydər Əliyevin fövqələda və unikal tarixi qərarları ilə bərabər, yeni dövriyin siyasi fenomeni, eləcə də 21-ci əsrin şerksiz qalib sərkərdəsi cənab İlham Əliyevin dəmir iradəsi, eyni zamanda yalnız zəfəri hədəfleyen siyasi manevrləri bəzəyir. Şübəsiz ki, siyasi sələfi kimi cənab Prezidentimizin fealiyyətinin episentrində hər zaman

Azərbaycan gənclərinə etimad, onların potensial və bacarıqlarına xüsusi güvən durur.

Akademiyada fealiyyət göstərən Gənc Alim və Mütəxəssisler Şurası da elmə məqələ olan gənclərin elmi-ictimai fealiyyətinin artırılması, stimullaşdırılması, gənclərin milli ruhda təbiyləndirilməsi, onların ölkənin mədəni irsi və tarixinin mənimsənilməsi, təbliği ilə əlaqədar işləri həyata keçirərkən Heydər Əliyevin gənclik, elm və cəmiyyət haqqındaki siyasi ideologiyasına sadıqlik göstərilərək bu ideologiyadan yetərincə bəhrelənir.

Sevindirici həldir ki Akademiya rəhbərliyi Ümummilli Liderin elmi ideyalarından irəli gələn vezifələri əsas tutaraq inkişafın yeni mərhələsində daha uğurlu fealiyyət göstərir ki, burada da əsas məqsəd gənclərin cəmiyyətdə rolunun önə çəkilməsidir. Artıq Akademiyada gənc alim və mütəxəssislerin fealiyyəti üçün yaradılan geniş imkanlar nəticəsində bu təbəqə cəmiyyətin avangard qüvvəsinə çevrilib. Gənc tədqiqatçılarının fealiyyətinin stimullaşdırılması məqsədilə keçirilən müsabiqələr və mükafatlandırma tədbirləri də bu məqsədlərin reallaşdırılması üçün bir vəsiyyətə çevrilib.

Fərqli deyə bilərik ki, bu gün Akademiyada fealiyyət göstərən gənclərin dönyanın tanınmış elmi-tədqiqat mərkəzlərə əməkdaşlığı, nüfuzlu beynəlxalq statuslu tədbirlərde Azərbaycan elmini təmsil etmələri "Heydər Əliyev və müasir elmi gənclik" münasibətində sözün həqiqi mənasında çox şeyi ifadə edir.

Heydər Əliyevin həyat yolu və ideologiyası təkcə Azərbaycan gəncləri üçün deyil, böyük lükədə hər bir vətəndaşımız üçün bir təcrübə və örnəkdir. Milli-mənəvi ruhda öz inkişafı üçün bu yolu rəhbər tutan şəxslər, o cümlədən gənclər vətəndaş və cəmiyyət münasibətində Ulu öndər kim vətənpərvər və qətiyyətli olacaqlar.

Əsrin qələbəsi kimi qiymətləndirilən zəfərimizin memarlarının, o cümlədən ümummilli Lider Heydər Əliyevin, Ali baş komandan İlham Əliyevin və müzəffər ordu muzun hər bir cəsur əsgərinin adı şanlı tariximizin vərəqlərile yanaşı, xalqın qəlbində həkk olundu. Beli, bu il müzeffər orudumuzun igid əsgərləri, habelə Azərbaycan gəncləri bilir ki, onların keçmişinə və tarixinə sadıq mənəviyyatı zəngin lidi ri var. Qalib gənclik öz liderinə həmişə sadıq və minnətdardır!

Famin SALMANOV
AMEA Gənc Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri, fizika üzrə fəlsəfe doktoru, dosent

ümumilikdə ziyalısına yüksək qiymət verir, xüsusi hörmət və qayğı ilə yanaşırdı.

Özünün də qeyd etdiyi kimi, Akademiyanın fealiyyətinin əhəmiyyətli bir hissəsi onun ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrlərə düşməş və bu dövrlər Azərbaycan elminin inkişafı ilə xarakterik olmuşdur. Məhz Ulu Öndərin göstərişləri və təşkilatçılığı ilə Elmlər Akademiyasının kadr potensialı xeyli gücləndirilmiş, maddi-texniki bazası hissələn dərəcədə möhkəmləndirilmişdir. İnamla demək olar ki, Azərbaycan elminin bugünkü uğurlarının təməli də məhz həmin ilərdə qoyulmuşdu.

Ulu Öndər alım və tədqiqatçıları elmin ən müasir sahələrində tədqiqatlar aparılmasına təşviq edir, həvəsləndirirdi. Hələ 1970-ci illərdə bilavasitə bu dahi insanın himayəsi altında ölkəmizdə elmin ən perspektivi sahələri dəstəklənməyə və inkişaf etməyə başlamışdı. Dünyanın aparıcı siyasi və dövlət xadimləri arasında özünün uzaqqorənliyi ilə seçilən Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə neft-kimya, astronomiya, kosmik tədqiqatlar sahələrində ən qabaqcıl

Heydər Əliyev-elm və təhsilin himayədarı kimi

Tarix yanan dahi şəxsiyyətin - Ulu Öndər Heydər Əliyevin bütün dünya azərbaycanlıları və Azərbaycanı sevən digər insanlar tərəfindən böyük ehtiramla anıldıqı bir gündə çıxış etmək həqiqətən çox şərəflə və qürurvericidir. Əslinde Ulu Öndərin anılmadığı, xatırlanmadığı gün yoxdur. Çünkü hələ sağlığında "mənim həyat amalim bütün varlığım qədər sevdiyim Azərbaycana, Azərbaycan xalqına, dövlətçiliyimizə, ölkəmizin iqtisadi, siyasi, mənəvi inkişafına xidmət olub", - deyən böyük insanın möhtəşəm dövlətçilik fealiyyəti Azərbaycanın müasir tarixinin təməl daşı olmuşdur.

Ümummilli Liderimizin siyasi fealiyyətinin bütün merhələləri Vətənə, xalqa, torpağa sonsuz mehəbbət və sədaqət hissi ilə yaşaşmış, mənəvi ömrünün hər bir anı milli ideallara bağlı olmuşdur. O, Azərbaycanı tarixin ən həlledici məqamlarında gözənlən və gözənləməyən fəlakətlərdən xilas etmək yanaş, onu dönyanın qabaqcıl dövlətlərindən birinə çevirmək üçün əlindən gələn hər şeyi etmiş, cəmiyyət həyatının bütün sahələrini əhatə edən məqsədyönlü İslahatlar programı irəli sürmiş və həyata keçirmişdir. Bu gün Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mənəvi həyatının əle bir sahəsi yoxdur ki, inkişafı Ulu Öndərin adı ilə bağlı olmasın.

Heydər Əliyev xüsusi olaraq təhsilin xalqımızın və dövlətimizin bu günü və gələcəyi üçün önemini qeyd edərək, onun milli təfəkkürün formalasmasında, milli dırçelişin təmin olunmasında rolunu hər zaman yüksək qiymətləndirirdi. O, dəfələrlə deymişdi: "Hər bir dövlət, əgər istəyirse ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz milli təmələri, mədəniyyətini dünya standartlarına çatdırınsın, o mütəqəd, hər şəyden çox, təhsilə fikir verməlidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır". 1970-1980-ci illərdə minorlər istedadlı gəncin ali təhsil almaq, kamil mütəxəssis və tədqiqatçı kimi yetişmək üçün keçmiş İttifaqın ən nüfuzlu təhsil və elm mərkəzlərinə göndərilməsi Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və tarixi qarşısında ən böyük xidmətlərindəndir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Ulu Öndər heç vaxt təhsili elmdən ayrı tutmurdu, təhsilə və elmə eyni dərəcədə qayğı göstərilməsinin vacibliyini dənə-dənə vurğulayırdı. O, hər zaman Azərbaycan müəlliminə, aliminə,

texnologiyalar tətbiq olunmuşdu. Xüsusi olaraq vurğulamaq istərdim ki, biokimya, molekulyar biologiya, biofizika, biotexnologiya, bioinformatika və sairə bu kimi müasir elm sahələrinin Azərbaycanda təşəkkül və inkişafı da məhz Ulu Öndərin diqqət və qayğısı sayesində mümkün olmuşdur.

Ümummilli Liderimizin təməlini qoyub, möhkəmləndirdiyi təhsil və elm siyaseti bu gün də onun siyasi kursunun layiqli davamçısı cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Elm və təhsil bu gün də Azərbaycanın davamlı inkişaf strategiyasının en mühüm komponentlərindəndir. "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu və ona uyğun islahatlar, ən müasir maddi-texniki bazaya malik yeni məktəblərin, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin, elm ocaqlarının istifadəyə verilməsi, mövcud olanların modernləşdirilməsi, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə yönələn bütün digər tədbirlər Azərbaycanın gələcək davamlı inkişafının və milli təhlükəsizliyinin təmin olunması yolunda atılmışın məhüm addımlardır. Bu da: "Təhsil millətin gələcəyidir", - deyən Ulu Öndərin siyasi kursunun də bir möhtəşəm uğurudur.

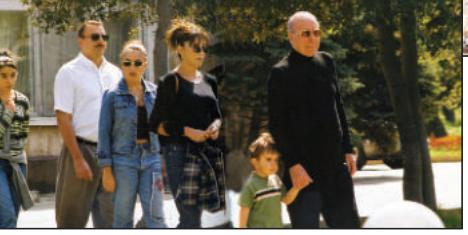
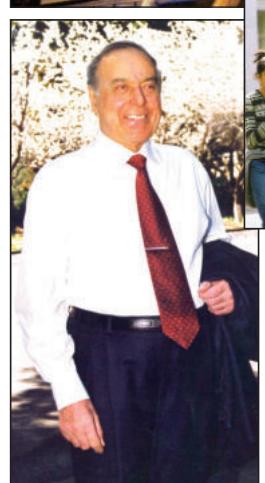
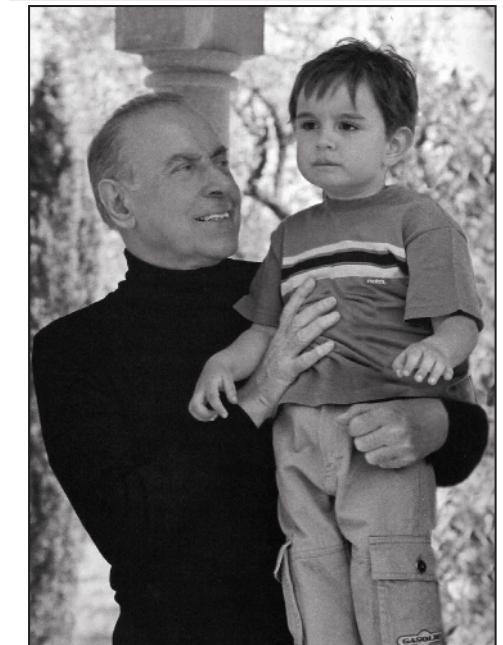
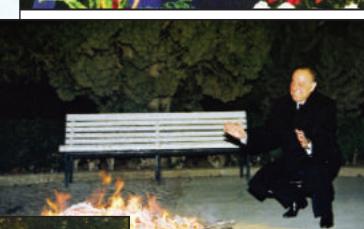
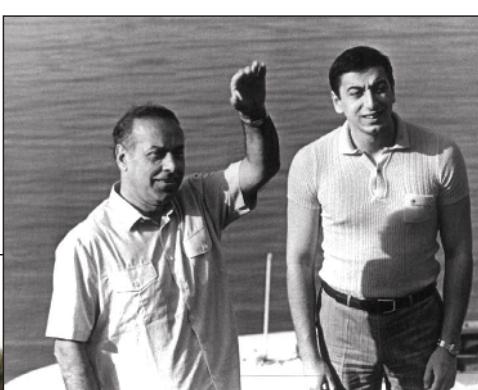
Prezident İlham Əliyev AMEA-nın illik Ümumi Yığıncaqları və yubiley toplantılarında dərin məzmunlu nitqləri zamanı Azərbaycan elminin inkişaf istiqamətləri və perspektivi ilə bağlı dəyərlər tövsiyələr vermiş, elm və təhsilin inkişafına dövlət tərəfindən göstərilən yüksək diqqəti, gənclərin bu inkişafda iştirakının vacibliyini xüsusi vurğulamışdır. Məhz Dövlət Başçısının bu siyasi xətti, bu dünyagörüşü Azərbaycanın daim güclənməsinə, davamlı inkişafına, beynəlxalq miqyasda tanınmasına və dünya dövlətləri sırasında layiqli yerini tutmasına xidmət edir.

Biz, Azərbaycanın gənc nəslə ölkə rəhbərliyi tərəfindən göstərilən hərəkətli qayğı və diqqəti yüksək qiymətləndiririk. Azərbaycanın müstəqilliliyini və dövlətçiliyini daim yüksək tutacağımıza, elmdə və təhsilde yeni-yeni nailiyyətlər qazanaraq bize göstərilən dəstəyi və etimadı doğruldacağımıza, Ulu Öndər Heydər Əliyevin mənəvi ərsinə sədaqətlə xidmət edərək Vətənə laiyqli övladlar olacağımıza söz veririk!

Nərgiz BAYRAMOVA
AMEA-nın Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun Gənc Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri

Mən həmisişə səninləyəm,

AZƏRBAYCAN!

Redaksiya heyəti:

Ramiz Mehdiyev, Dilqəm Tağıyev, İsa Həbibbəyli,
İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev,
İradə Hüseynova, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, Gövhər Baxşəliyeva,
Adil Qəribov, Fikrət Əliyev, İsmayıllı Hacıyev, Fuad Əliyev, Vəqif Fərzəliyev

Baş redaktor: Ağahüseyin Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Qəzet "Elm" qəzeti redaksiyasında yığılın və "CBS" nəşriyyatında çap olunur.

Tiraj: 2000 Qiyməti: 50 qəpik